

Verslag van een openbaar verhoor

De parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen heeft op 29 september 2022 **de heer Spijkerman** als getuige gehoord, die werd bijgestaan door de heer Elsinga.

Voorzitter: Van der Lee
Griffier: Kruithof

Aanwezige zijn vijf leden van de commissie: Kathmann, Kwint, Kuik, Van der Lee en Tielen.

Aanvang 13.59 uur.

De **voorzitter**:

Aan de orde is het verhoor van de heer Spijkerman. Ik vraag aan de griffier om de heer Spijkerman en zijn steunverlener binnen te geleiden.

Ik meld ook even dat we met iets minder leden zijn. Dat komt doordat mevrouw Van der Graaf een ziek dochttertje heeft en daar even moet inspringen.

(De griffier geleidt de getuige naar zijn plaats in de Enquêtezaal.)

De **voorzitter**:

Welkom, meneer Spijkerman. Dat geldt ook voor u, meneer Elsinga. Welkom hier bij de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen.

60 jaar gaswinning heeft Nederland veel gebracht, maar kent zeker voor gedupeerden schaduwkanten. De commissie onderzoekt hoe deze schaduwkanten hebben geleid tot het besluit om de aardgaswinning in Groningen te stoppen. Wij willen weten hoe de besluitvorming op cruciale momenten is verlopen en hoe private en publieke partijen hebben samengewerkt bij de gaswinning. Wij onderzoeken de aardbevingen en de ontwikkeling van kennis daarover, de afhandeling van schade veroorzaakt door de bevingen en het proces van het versterken van gebouwen in de provincie.

U bent directeur van de NCG, als opvolger van de heer Alders. We willen u horen als getuige voor die periode. U heeft ervoor gekozen om de gelofte af

te leggen dat u de gehele waarheid en niets dan de waarheid zal zeggen. Ik verzoek u daarom te gaan staan.

(In handen van de voorzitter legt de heer Spijkerman de belofte af.)

De **voorzitter**:

Dan staat u onder ede. U mag weer plaatsnemen.

Het verhoor met u wordt afgenomen door de collega's Kathmann en Kwint. Mogelijk heeft mevrouw Tielen aan het einde van het verhoor ook nog enkele vragen.

De heer **Spijkerman**:

Prima.

De **voorzitter**:

Dan gaan we beginnen.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Meneer Spijkerman, u was van december 2018 tot augustus 2022 directeur van de Nationaal Coördinator Groningen, NCG. Als u aantreedt, is de NCG niet langer meer een persoon, zoals bij uw voorganger Hans Alders het geval was. De NCG is nu de organisatie waar u als directeur de leiding over gaat voeren. Als directeur van de NCG was u verantwoordelijk voor de uitvoering van de versterking. In uw tijd als directeur kwam de versterking in publieke handen, wat betekent dat NAM niet langer meer verantwoordelijk is voor de uitvoering. In dit verhoor willen we het met u hebben over het verloop van de versterkingsoperatie in deze periode.

Ik zei het al: in december 2018 wordt u benoemd als directeur van de Nationaal Coördinator Groningen, de NCG. Welke opdracht kreeg u van het ministerie van Economische Zaken mee?

De heer **Spijkerman**:

Eigenlijk drieledig. De eerste opdracht was: zet een uitvoeringsorganisatie neer. Dat is echt wat anders dan de organisatie onder Hans Alders, want dat was een regieorganisatie. "Maak er een echt een uitvoeringsorganisatie van."

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Wat is het verschil?

De heer **Spijkerman**:

Het verschil is dat je echt feitelijk zelf de aansturing en de uitvoering doet, terwijl Hans Alders ook meer beleid neerzette. Ik was geen beleidsorganisatie. Ik zou haast zeggen: voor mij was de opdracht "huizen versterken, huizen veilig maken, huizen op norm krijgen." Daar ging het om.

Het tweede punt. Als ik eerlijk ben: ik heb heel veel verhoren beluisterd. Dan zie je dat er vooral in die laatste periode -- dat realiseerde ik mij op dat moment niet, hè -- toch heel veel spanning was, ook met de regionale overheden. Het was voor mij ook echt een belangrijke opgave om daar meer de verbinding mee te maken, om ook invulling te geven aan de opdrachtgevende rol van met name de gemeenten.

Het derde punt, last but not least, dat eigenlijk de hele tijd speelt, is natuurlijk gewoon die machinerie op gang krijgen. Toen ging dat met name over opnames en beoordeling.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

En alle drie deze punten kreeg u expliciet mee van het ministerie?

De heer **Spijkerman**:

Ja. Die laatste was eigenlijk wel zo klip-en-klaar, dat hoefden ze eigenlijk helemaal niet te zeggen, maar de eerste twee wel, dus een uitvoeringsorganisatie neerzetten en die relatie met de regionale overheden.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Hoe stond de organisatie ervoor toen u begon?

De heer **Spijkerman**:

Voor alle helderheid: het is eigenlijk ontzettend snel gegaan. Ik ben in november gevraagd om dit te gaan doen. Ik werkte toen al wel bij Agentschap Telecom in de stad Groningen. Ik had wat gesprekken gevoerd en toen was het de bedoeling dat ik gelijk zou beginnen. Dat kon eigenlijk niet voor mijn oude organisatie, dus in december heb ik beide organisaties aangestuurd; ik ben formeel per 1 januari weggegaan bij Agentschap Telecom. Maar toen ik binnenkwam, was het echt wel een organisatie van: goh, wat kom je doen? -- dat vroegen de regionale overheden ook, hè -- wat is eigenlijk de bedoeling met ons, waar gaan we naartoe, worden wij de uitvoeringsorganisatie? Terwijl dat voor mij klip-en-klaar was, was het voor hen echt onduidelijk. Er zeiden ook een aantal mensen, uit loyaliteit met

Hans Alders maar ook vanuit die veranderende rol: dit is mijn NCG niet meer, dit hoef ik niet. Een aantal waren er al weggegaan in de tussenliggende periode -- tussen Hans Alders en mij heeft er een interim gezeten, toen de Nationaal Coördinator Groningen nog wel een persoon was. Toen ik kwam, gingen zij ook weg. Pin mij er niet op vast, maar ik denk dat de club-Hans Alders tussen de 100, 150 was. Ik zakte terug naar 80 op een gegeven moment, waarbij eigenlijk mijn hele managementlaag ook zei: joh, dit doen wij niet, dit willen wij gewoon niet. Niet uit rancune of weet ik wat meer, maar van: dit past gewoon niet bij ons.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):
Wat past er dan niet?

De heer **Spijkerman**:
Dat uitvoeringsorganisatie zijn. Je zou het ze individueel moeten vragen, maar ik vat het samen als: gewoon de andere rol van de NCG.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):
Ja. Iedereen is goed in andere dingen, eigenlijk.

De heer **Spijkerman**:
Ja.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):
Eerder, in mei 2018, heeft minister Wiebes aangekondigd dat de versterkingsoperatie herijkt moet worden. Verschillende delen, batches, van de versterking worden stopgezet. Onder regie van de NCG is dan gewerkt aan een nieuwe uitvoeringsaanpak. Hoe stond die versterkingsoperatie ervoor toen u begon?

De heer **Spijkerman**:
Nou ja, daar moest ik dus ook echt naar zoeken. Voor alle helderheid, ik ben toen gevraagd door Maarten Camps om dit te gaan doen. Die zei ...

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):
Die is van EZK, hè. Hij was eerder deze week hier voor verhoor.

De heer **Spijkerman**:
Ja. EZK was, zeg maar, mijn eigenaar-opdrachtgever, mijn eigenaar. Maarten Camps gaf deze opdrachten mee en zei: goh, Peter, dát zijn jouw belangrijkste opgaven, voor de rest is alles geregeld. Nou, dat heb ik echt

wel anders beleefd, om het zo maar te zeggen. Ik zag nog steeds ... Wat is nou een uitvoeringsorganisatie, hoe zit dat in elkaar? Gemeenten hadden zoiets van: wat gaat er gebeuren; ben jij hier om het licht uit te doen of ga je het nieuw leven inblazen? En wat je zag, was dat op dat moment de ingenieursbureaus ik zou haast zeggen op de nachtvlam stonden. Die draaiden nog wel wat door, niet op basis van opnames en beoordelingen maar wel op een stukje ... Dat heette later "batch 3260"; zij lieten een aantal opnames en beoordelingen doorlopen, maar wel op een lager plan en met name bedoeld om de ingenieursbureaus maar aan het werk te houden. Er zat dus niet echt een regie, een soort proces op. En in de uitvoering ging men dan wel door.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Wie dacht dat u het licht uit kwam doen en waarom?

De heer **Spijkerman**:

Dat was onduidelijk. Maar voor alle helderheid, ook het Centrum Veilig Wonen ... Ik weet nog de eerste dag, toen ik binnenkwam. Ik zou een maand samen met de tussenpersoon lopen. Maar ik was nog niet binnen of ik werd gelijk een zaaltje ingetrokken. Er bleek dat daar een presentatie was van iemand van de Algemene Bestuursdienst. Die had een adviesopdracht gedaan om te kijken: hoe gaan we het doen, NCG met Centrum Veilig Wonen? Toen vertelde men mij: we denken aan een alliantiemodel voor Centrum Veilig Wonen en NCG. Ik had zoiets van: "Alliantiemodel? Ik moet toch een opdrachtgevende rol inzetten? Het gaat om dingen in het publieke domein, dus er moet wel duidelijk een ranking in zijn; wij sturen dat aan." Dat heb ik toen ook gelijk gezegd: ik snap dit gewoon niet. Misschien is dat wel het begin geweest van de toch niet heel goede verstandhouding met Centrum Veilig Wonen. Want dat Centrum Veilig Wonen had eigenlijk gedacht, en dat was ook nog wel de discussie bij het ministerie van Economische Zaken: we gaan het in publieke handen leggen, maar waar leggen we de knip; hoe groot of hoe klein maak je het publieke deel?

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Over het Centrum Veilig Wonen gaan we het zo met u hebben. Ik wil nog heel even iets anders van u weten. U stipte net al even aan dat u er gewoon helemaal van op de hoogte was: ik word de uitvoerder, ik ga een uitvoeringsorganisatie aansturen. Maar u zei net ook dat de medewerkers van de NCG daar eigenlijk niet van op de hoogte waren.

De heer **Spijkerman**:

Nee. Die hadden wel zoiets van: het komt in publieke handen, maar wordt NCG dan ook echt de organisatie die het moet gaan doen?

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Er was eigenlijk onwetendheid, ook nog toen u kwam. U kwam daar de eerste dag en toen was er bij de medewerkers nog onwetendheid, van: wat gaan we nu eigenlijk doen?

De heer **Spijkerman**:

Ja. Zo heb ik dat in ieder geval wel beleefd, ja. Ik moet zelfs zeggen dat ik ook wel denk ...

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Hoe verklaart u dat?

De heer **Spijkerman**:

Er is een verweesdheid gekomen van het departement met NCG. Een stuk afstand, een stuk onbegrip, een stuk wantrouwen naar elkaar toe. Ik denk dat het dat geweest is. Er was geen open gesprek meer geweest. Degene die het heeft waargenomen tussen Hans Alders en mij in, had volgens mij ook heel veel moeite om de relatie te leggen, de verbinding te maken met de zittende organisatie.

De heer **Kwint** (SP):

Dat is dan een heel groot stuk afstand geweest. Want we hebben gisteren de heer Alders gesproken. Hij zei dat hij eigenlijk al een halfjaar voordat hij opstapte in ieder geval bij EZ had aangegeven: jongens, even goede vrienden als het een uitvoeringsorganisatie wordt, maar dan ben ik misschien niet de juiste persoon. Vervolgens gaat hij weg. Vervolgens is er nog een halfjaar een plaatsvervanger. Vervolgens komt u binnen. U heeft van het ministerie de opdracht meegekregen waarvan de heer Alders zei dat hij er wat minder geschikt voor was, namelijk "maak er een uitvoeringsorganisatie van." Er zit dus een tijdspanne van meer dan een jaar tussen waarin het het ministerie niet is gelukt om de boodschap "jongens, dit is hoe wij de toekomst van de NCG voor ons zien" naar Groningen te krijgen.

De heer **Spijkerman**:

Ja. Ik kan eigenlijk niet anders concluderen, inderdaad. Daarmee wil ik niet zeggen dat ... Voor alle helderheid: dit was voor mij wel een dossier waar je

heel vaak miscommunicatie had. Het was een aaneenschakeling van miscommunicatie. Vaak was het: het is wel gezegd, alleen heb ik het niet gehoord.

De heer **Kwint** (SP):

Nee, oké. Maar als een hele organisatie het niet hoort ...

De heer **Spijkerman**:

Dat zegt van beide kanten wat, hè: zender en ontvanger.

De heer **Kwint** (SP):

Ja, precies. Mijn collega kondigde net al aan dat bij uw start het Centrum Veilig Wonen nog betrokken was bij de versterkingsorganisatie. Zij voerden de versterkingsoperatie uit in opdracht van NAM. Dat blijft nog zo tot 2020. Hoe viel de rol van de NCG binnen de versterking? U had het net al over hoe ABD dat voor zich zag. Hoe zag u dat voor zich?

De heer **Spijkerman**:

Ik zag het voor mij als: NCG is dé uitvoerder, maar kan daarbij gebruikmaken van private partijen om de uitvoering te doen. In die zin was ik het dus wel eens met de discussie die je nog met elkaar moest voeren: wat laat ik echt doen door een ambtenaar en wat laat ik doen door een private partij? Dat is continu het evenwicht dat je zoekt. Dus in die zin stond ik daar open voor. Maar om te zeggen "opdrachtgever en opdrachtnemer staan op gelijk niveau, ze zijn een alliantie", was voor mij niet bespreekbaar, zou ik haast zeggen. Dat werkt niet.

De heer **Kwint** (SP):

Centrum Veilig Wonen was in die zin ook gewoon "een" private partij waarmee de versterkingsoperatie kon worden uitgevoerd.

De heer **Spijkerman**:

Ja. Ja. Er zat natuurlijk heel veel kennis, dus in die zin moet je dat ook niet weggooien, zou ik zeggen.

De heer **Kwint** (SP):

Wat dat twee kanten op zo? Had men bij Centrum Veilig Wonen daar problemen mee of vond men het een prima taakverdeling?

De heer **Spijkerman**:

Centrum Veilig Wonen wist wel dat het in publieke handen kwam en dat NCG

het zou aansturen. Maar die zagen een veel grotere rol voor zich weggelegd. De zittende NCG'ers, die er dus al zaten, zeiden dat ook, van: joh, zij hebben echt het gevoel gekregen toen Hans Alders wegging dat CVW meer ... Dat weet ik niet, dat werd mij gezegd.

De heer **Kwint** (SP):

Hoe vond u toen u begon dat Centrum Veilig Wonen de versterking uitvoerde?

De heer **Spijkerman**:

Met Centrum Veilig Wonen heb ik een aantal gesprekken gevoerd. Wat ik met name heel goed vond, was dat ze wel ideeën hadden over hoe je het toch kunt versnellen en hoe je ook de uitvoering kunt versnellen. Maar op het moment dat ik dan even back to earth ging en vroeg "hoeveel adressen heb je nu weggezet, welke adressen zijn dat" werd het voor mij te vaag. Terwijl ik wel moest ... Kijk, de gemeenten werden mijn opdrachtgever. De gemeenten vroegen mij: Peter, welke staan er nu uit, wanneer kan ik ze krijgen? Dat was gewoon ook heel veel naar de bewoners toe. Dan kreeg ik nul op het rekest. Dat maakte mijn rol steeds ongemakkelijker.

De heer **Kwint** (SP):

Hoe moet ik dat voor mij zien, "nul op het rekest"? Het klinkt als een hele straightforward vraag, namelijk: wat gaan jullie doen?

De heer **Spijkerman**:

Ja, gewoon heel concreet. Dan was er een rapportage met getallen en zei ik: ja, maar daar moet meer onder komen, want per adres wil een gemeente gewoon weten wanneer ze uitvoeringsplannen kunnen gaan maken, wanneer wat eraan komt, of ze alles van een bepaalde straat of wijk hebben en dat soort zaken. Maar dat kwam er dan niet. Op een gegeven moment heb ik een van mijn senior medewerkers gevraagd: ga er gewoon naartoe in Appingedam, ga er zitten en laat het je uitleggen. Toen kwam eigenlijk ... Volgens mij heeft Eric Wiebes dat op een gegeven moment ook in de Kamer wel gezegd: ja en toen zijn we onder de motorkap gaan kijken en toen was er niks. "Toen was er niks" is natuurlijk ver overdreven, maar het was wel zo dat ik daar niet op kon sturen. Ik moest mijn opdrachtgevers kunnen vertellen wat en wanneer er kwam.

De heer **Kwint** (SP):

Hoe probeert u dan die versterking in 2019 op gang te laten komen?

De heer **Spijkerman**:

Nou, met name de markt weer aan het werk krijgen, die ingenieursbureaus, zorgen dat die opdrachten krijgen. Dat was op dat moment ook ingewikkeld, want ik had nog geen mandaat. Ik moest eigenlijk zeggen "deze en deze adressen moeten naar de markt toe". Maar dan vroeg ik dat aan het ministerie van EZK, de dg, die ook verhoord is. Die gaf dan een work order, een werkorder -- dat is al eerder aan de orde geweest; voor die tijd had ik dat woord nog niet zo gehoord, maar het is gewoon een opdracht -- aan het CVW. En het CVW moest dan aan de gang gaan. Maar ook daar zat een hele loop in voordat het kwam en dat duurde ook te lang. Toen ik begon, was de hectiek dat die 1.500, die P50's, zo snel mogelijk de markt in moesten, omdat die echt gevaarlijk waren. Dat was eigenlijk mijn eerste opdracht: zorg dat die de markt in gaan. En ik bleef maar vragen: staan ze nu in de markt, staan ze nu in de markt? En dat was gewoon niet zo.

De heer **Kwint** (SP):

Dan krijg je een proces waarin geconstateerd is dat een huis onveilig is en de mensen dat ook weten. Dan gaat er een verzoek naar u, u moet vervolgens naar het ministerie, het ministerie moet naar NAM en NAM moet naar Centrum Veilig Wonen? Nee, NAM is ertussenuit. CVW?

De heer **Spijkerman**:

Nee. Ik probeer het even te reconstrueren. U begon in mijn beleving niet helemaal goed.

De heer **Kwint** (SP):

Dat zou goed kunnen hoor!

De heer **Spijkerman**:

Eerst het feit dat je gaat opnemen en beoordelen. Uit de HRA-systematiek rolt alleen dat een gebouw potentieel een risico heeft dat het onveilig is. Deze potentiëlen, even reconstruerend, waren toen die 1.500 P50's van die 7.200 gebouwen. Dan zeg je: het gaat er nu om dat we echt het pand in gaan om te kijken of het ook echt onveilig is. Dan pak ik 'm weer op: ik geef dan aan "deze en deze moeten het zijn". En dan moet ik -- zo hadden ze het afgesproken -- aan EZK vragen om het aan de NAM te vragen. En de NAM gaf dan de opdracht aan Centrum Veilig Wonen.

De heer **Kwint** (SP):

Wat was de eerste keer dat u bij EZK aan de bel trok en zei: jongens, doe mij een plezier en maakt dit makkelijker?

De heer **Spijkerman**:

Dat was niet december, denk ik, dat was januari. Maar wat daar voor mij ook wel bij speelde, was dat mij verteld was dat de NAM ertussenuit was. Als ik kijk, dan gingen die eerste adressen van EZK naar NAM en dan naar Centrum Veilig Wonen. Ik ging ervan uit dat de NAM die gewoon een-op-een doorbracht. Maar toen werden er vragen vanuit de NAM gesteld over de adressen, dus toen heb ik contact gezocht met de leiding van EZK, zo van: ja, maar dit kan toch niet de bedoeling zijn? Ik beschouw dat als nadelige effecten van de vorige situatie. Toen was het daarna ook gebeurd.

De heer **Kwint** (SP):

NAM meldde zich bij u?

De heer **Spijkerman**:

Nee, de NAM meldde zich dan wel bij EZK en EZK ging mij die vragen stellen, maar ik kon zien in de reconstructie dat de NAM die vragen stelde. En ik dacht: als Centrum Veilig Wonen die vragen stelt, vind ik dat nog niet zo raar, want die moeten het weg gaan zetten, maar de NAM niet.

De heer **Kwint** (SP):

Maar EZK hoort toch op dat tijdstip allang te snappen dat de NAM ertussenuit is?

De heer **Spijkerman**:

Maar het was meer dat het formeel, technisch, juridisch niet anders kon, dat het via die loop ...

De heer **Kwint** (SP):

Nee, dat snap ik, maar als er dan iets terugkomt ...

De heer **Spijkerman**:

O, sorry, jaja.

De heer **Kwint** (SP):

Ik snap die gekke loop, maar op het moment dat NAM bij EZK aan de bel trekt en zegt "jongens, ik vind deze huizen; waarom eigenlijk?", dan hoort EZK toch gewoon te zeggen dat zij daar niet over gaan?

De heer **Spijkerman**:

Ja, maar kijk, er was toen ook bij EZK heel erg de drive om tijd te winnen; zo snel mogelijk de markt op. Dat was heel sterk bij EZK. Linksom, rechtsom, die adressen moeten naar die markt toe. Dat was voor de minister persoonlijk ook heel erg belangrijk; die bewoners moeten zo snel mogelijk weten waar zij aan toe zijn.

De heer **Kwint** (SP):

In november 2018 sluiten NAM en de Staat een overeenkomst die ervoor zorgt dat de verantwoordelijkheid voor het versterken bij NAM verschuift en naar de minister gaat. Dat kwam net al even langs. Die overeenkomst heette de IBOV, de Interim Betalingsovereenkomst Versterken. U stipte net al aan dat u regelmatig contact had met de directeur-generaal en met de secretaris-generaal bij Economische Zaken. Hoe zou u uw verhouding met het ministerie van Economische Zaken karakteriseren?

De heer **Spijkerman**:

Als echt dezelfde doelstelling hebbend. Die heb ik zelf als heel plezierig ervaren, echt. Wat ik zei, dan werden die vragen gesteld ... U zegt dat ze die vragen helemaal niet moesten stellen, maar ik beschouwde dat met een positieve houding, zo van: jongens, ik kan het weer formeel gaan doen, maar we moeten zo snel mogelijk zorgen dat we die adressen hebben en doorgeven. Dus die heb ik als heel plezierig ervaren. Voor alle helderheid: toen kwam Centrum Veilig Wonen in de uitvoering terug en zei dat ze niet voldoende geld hadden en dit en dat meer. Dan wist EZK altijd op mijn verzoek wel weer ergens een potje te vinden om gewoon door te kunnen gaan.

De heer **Kwint** (SP):

Ging dat in de bevoegdheidsfeer ook zo makkelijk? Ik kan een interview dat u gaf in 2019 aanhalen, waarin u zegt: "Ik had in eerste instantie niet altijd gereedschap om mijn taak uit te kunnen voeren. Het was soms frustrerend. Ik was verantwoordelijk maar ik kon heel weinig." Lukte het ook om dat soort zorgen met EZ te bespreken en te verbeteren?

De heer **Spijkerman**:

Ja, absoluut. U mag rustig weten: achteraf kun je zeggen dat dat misschien een beetje naïef was, maar ik ging ervan uit dat mijn mandaat geregeld was, dat er een beleidsregel was, want je moet toch een kader hebben. Dat was er op dat moment allemaal niet. Dat heb ik toen in dat artikel ook bedoeld te

zeggen. Op een gegeven moment had men zoiets van: dat gaat niet goed tussen NCG en CVW; we maken nog een aparte overeenkomst dat de operationele aansturing van CVW door NCG plaatsvindt. Papier is geduldig, maar uiteindelijk had ik de aansturing nog steeds niet goed. Ik dacht wel: ja, maar ik ben wel de opdrachtgever, ik wil nu dit weten of ik wil dat dit gebeurt. Ik had op z'n minst niet het gevoel dat dat gebeurde.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Eind 2019 houdt het CVW op te bestaan. De NCG gaat de versterking uitvoeren. Het ministerie van Binnenlandse Zaken, BZ, en de gemeenten zijn vanaf 2020 betrokken bij de versterkingsoperatie. Wat is dan precies de rolverdeling tussen de NCG, Binnenlandse Zaken en de betrokken gemeenten?

De heer **Spijkerman**:

Als ik eerlijk ben: ik ben ruim drieënhalve jaar algemeen directeur NCG geweest en dat is continu voor mij ook wel een worsteling geweest. Dat was ook continu mijn vraag. Ik heb twee opdrachtgevers. Je hebt een eigenaarsrol, maar dat is puur personeel aannemen en dat soort zaken.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Dus de eigenaarsrol heeft u?

De heer **Spijkerman**:

Nee, de eigenaarsrol ...

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Of die hebben de gemeenten en BZ?

De heer **Spijkerman**:

De eigenaar van de NCG is de secretaris-generaal van toen BZK. De opdrachtgevende rol ligt bij de dg. En er ligt een opdrachtgevende rol van gemeenten.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

En uw rol is de uitvoering?

De heer **Spijkerman**:

Ik ben opdrachtnemer.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):
Eigenlijk rolvast. Dat was uw rol?

De heer **Spijkerman**:
Ja, ja, ja, ja.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):
Dan komen we nu bij wat u noemde ... Trouwens, was iedereen rolvast? Was dat duidelijk?

De heer **Spijkerman**:
Nee, dat was zoekend, vooral ook bij de gemeenten, zo van: ja, jullie hebben ons opdrachtgever gemaakt van de NCG, maar waar zit dat dan in? Helder was: wij maken een gemeentelijk plan, wij geven aan welke adressen erop komen, of nee, niet welke adressen erop komen, in welke volgorde. Dat was wel helder. Dat mochten zij. Overigens zat daar dan ook weer een toets van Staatstoezicht op de Mijnen op of de potentieel meest risicovolle wel genoeg vooraan stonden. Dat was wel helder, maar eigenlijk was er wel de behoefte, en dat was ook mijn behoefte, en dat speelde bij het hele dossier, om toch te proberen die gemeenten ... Ik geloof wel in de opdrachtgevende rol van de gemeenten, die ook dicht op die gemeenschap zitten, om die een grotere rol te geven. Maar dan zie je dat het toch heel moeilijk is om die te geven; het huis van Thorbecke -- het zijn toch zelfstandige bestuursorganen. Ik noemde het woord alliantie NCG-CVW, maar ik had liever gehad dat het woord alliantie betrekking had op Rijk en regio. Om te kijken welke rol je geeft, dat is continu een gesprek geweest. Daar zijn ook nog documenten van gemaakt, maar uiteindelijk heeft men nooit tot overeenstemming kunnen komen, terwijl dat voor mij wel belangrijk was.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):
U zegt zelf dat die gemeenten dan uw opdrachtgever waren; zo zag u het. Maar aan de andere kant zegt u later ook: ik heb eigenlijk twee opdrachtgevers.

De heer **Spijkerman**:
Het waren ook twee opdrachtgevers, maar je moet dan duidelijk hebben waar de ene opdrachtgever van is en waar de andere opdrachtgever. Dat bleef eigenlijk een schemergebied.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Wat betekende het voor de versterking dat dat een schemergebied was?

De heer **Spijkerman**:

Laat ik het zo zeggen: ik kon wel heel veel vooruit. Het is niet zo dat het gelijk bij wijze van spreken de hele boel stillegde of zo. Alleen, op het moment dat het even ingewikkeld werd, dan zat je wel van: waar ben je wel van, waar ben je niet van? En in dit dossier ging het altijd heel veel over geld en dat is uiteindelijk ook een beetje de zorg geweest met elkaar. Je kunt wel opdrachtgever zijn, maar dan moet je ook de zak geld erachter hebben. Het was rijksgeld, dus dat betekent dat je vertrouwen in elkaar moet hebben, zo van: kun je het aan om zeg maar eigenlijk gewoon die zak geld goed te beheren?

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Wat betekende dat voor de versterkingsoperatie?

De heer **Spijkerman**:

Dat betekende voor de versterkingsoperatie ... Wat ik wel gemist heb, laat ik het dan maar zo zeggen, terugkijkend, is dat er heel veel overleggen plaatsvonden waarvan ik dacht: zijn die allemaal wel zinvol? En op een gegeven moment was het van: wie hakt nu de knoop door? Dan zat je met z'n allen. Ik had heel veel overleggen waar iedereen bij zat, maar dat was continu zoeken naar consensus of polderen. Het was onduidelijk waar je zeg maar je handtekening kon halen. Dat zag je ook bij ons beleid. Wij moesten bijvoorbeeld toch uitvoeringsbeleid maken. Dan liet ik het toch langs alle partijen gaan. Uiteindelijk moet je dan toch zien te polderen, dat je het eens bent met elkaar, want de een vindt dit, de ander vindt dat, en daar zit heel veel overeenstemming in, maar er kan ook net verschil in zitten.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Wat betekent dat voor de versterkingsoperatie?

De heer **Spijkerman**:

Nou, dat soms weleens dingen wat langer duurden alvorens ik verder kon, om helderheid te krijgen.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Dus dat betekende eigenlijk vertraging.

De heer **Spijkerman**:
Dat betekende vertraging, ja.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):
U had ook een regierol tot 2020 en daarna had de NCG die niet meer. Waar lag die regierol na 2020?

De heer **Spijkerman**:
Waar haalt u weg dat ik nog een regierol had?

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):
Vanaf 2020 gaan volgens mij de gemeenten meer de regierol overnemen.

De heer **Spijkerman**:
Ja, maar dat was vanaf eind 2018, 2019 gelijk al de bedoeling, hoor. In de eerste documenten stond al dat zij opdrachtgever waren. Alleen, toen kwam dat hele traject op gang: oké, nou ben ik opdrachtgever, maar waarvan dan? Over wie weet ik wel, maar voor welk stuk?

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):
Die regierol werd steviger, dat is wat u zegt.

De heer **Spijkerman**:
Van de gemeenten, bedoelt u? Nou ja, die werd steviger met de omgang van BZK. Toen ik begon was het veiligheid, was het puur P50. Je zag het ook wel een beetje verschuiven -- wat ik heel gezond vond, voor alle helderheid -- naar een mix daarvan, naar een goed evenwicht daarin.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):
Kunt u trouwens voor iedereen die meekijkt, want dat is soms lastig, uitleggen wat die P50 is?

De heer **Spijkerman**:
P50 zijn de panden ... Je hebt dan een soort run van gebouwkenmerken die door een computermodel worden gehaald en daar wordt dan uit geselecteerd. Dat zat ook al in het Mijnraadadvies. Welke panden van alle panden die er staan, hebben het grootste risico dat je bij een zware aardbeving niet binnen een afzienbare tijd uit het pand kunt komen, zeg maar?

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):
En dan ging het sec om de veiligheid?

De heer **Spijkerman**:
Om die veiligheid. Uiteindelijk werden het er meer. Ik weet niet of u straks nog gaat vragen over die scope.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):
Ja.

De heer **Spijkerman**:
Dat werden er meer, maar het ging dus om veiligheid. Als ik eerlijk ben, toen ik binnenkwam, was dat ook de woede of de ergernis, maar de woede ook wel van de bestuurders en van de regio: nu in één keer laat NCG adressen liggen die eerder opgepakt werden, want nu is het die P50, en dat is maar een techniek, dat is een model, hoeveel waarde heeft dat? Daar kwam ik in terecht. Als u het hebt over de regierol in mijn beginperiode: de Nationaal Coördinator heeft persoonlijk de regierol. Die had ook een Nationaal Programma Groningen, een bestuurlijke stuurgroep en maatschappelijk ... Dat was een ander stuk waarbij ik ook merkte dat nog niet helemaal goed afgehecht was met de regio dat ik een uitvoeringsorganisatie werd. Ik had eerst vergaderingen en dan vroeg men mij een standpunt van de minister. Als uitvoeringsorganisatie kan ik een standpunt van de minister geven als die er is, maar niet namens hem. Dan moet het al beleid zijn dat er is. Dat was voor mij ook heel ongemakkelijk.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):
Het Staatstoezicht op de Mijnen schrijft dat de sturing van de versterking verdeeld is over het Rijk, de regio en de NCG zelf. Er is volgens Staatstoezicht onvoldoende duidelijke eindverantwoordelijkheid en op punten onduidelijke verdeling van rollen en bevoegdheden, en dus is het lastig om tot krachtige en eenduidige sturing te komen. U heeft er net al iets over gezegd, maar in hoeverre deelt u deze observaties van Staatstoezicht?

De heer **Spijkerman**:
Nou, in die zin deel ik die, alleen, om daar dan de conclusie aan te verbinden dat één puur alleen de doorzetting moet hebben, daar ben ik dan ook nog wel voor, voor alle helderheid, maar je moet aan de voorkant helder hebben wie dat is. Kijk, uiteindelijk heb ik soms wel het idee gehad dat bij wijze van spreken NCG of een zbo, los van iedereen maar eigen beslissingen ... Wat ik

heel belangrijk vind in deze versterkingsoperatie, die heel veel impact heeft op gemeenschappen, is dat de gemeente daar ook echt een belangrijke vinger in de pap heeft. Ik heb in die eerste periode het gevoel gehad dat er een soort behoefte was om die gemeente er weer uit te schrijven en dat had ik niet.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Maar wie was er dan eindverantwoordelijk?

De heer **Spijkerman**:

Eindverantwoordelijk voor de ... Uiteindelijk hebben daarover heel veel Babylonische spraakverwarringen plaatsgevonden tussen Rijk en regio. In the end was dat gewoon de minister. Kijk, de minister wou graag een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Daar zag je die komma. Maar dan zei de regio: ja, die willen we wel hebben, maar dan willen we ook bevoegdheid hebben richting de NCG, met eventueel geld et cetera. Daar stokte die discussie op.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

In oktober 2019 wordt de verantwoordelijkheid voor de versterking overgebracht van het ministerie van Economische Zaken naar Binnenlandse Zaken. En inmiddels is die nu weer terug bij Economische Zaken. Wat hebben deze wisselingen nou betekend voor de versterkingsoperatie?

De heer **Spijkerman**:

Nou, deze wisselingen hebben natuurlijk best wel veel betekend. We hebben met heel veel wijzigingen van doen gehad, vooral bij het overgaan van EZK naar BZK. BZK was voor ons, ook voor mij persoonlijk, een totaal onbekend departement, dus dan moet je echt ontdekken wat daar de mores waren, hoe het daar zit, wat "meer gebiedsgericht" betekent en hoe je daar dan mee omgaat. Medewerkers vonden dat best wel ingewikkeld, omdat heel veel medewerkers onder Hans Alders zijn begonnen vanuit een detacheringsovereenkomst en die zou na vijf jaar, dus volgens mij op 1 juli 2020, stoppen. Toen konden zij ook contracten of arbeidsovereenkomsten met de rijksoverheid krijgen. Dat gaf wel heel veel onrust. Dan moesten we weer een nieuw organisatieplaatje maken. Eerst hadden we een organisatieplaatje dat objectgericht was, puur op veiligheid, ik zou haast zeggen als een soort fabriek. Daarna moest er een organisatieplaatje gemaakt worden voor gebiedsgericht.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Kan ik dan ook weer concluderen dat dat tot vertraging heeft geleid, die wisselingen?

De heer **Spijkerman**:

Ja, maar ik zou daar gelijk aan willen verbinden ... Laat ik naar het eind gaan. Als u straks een advies uitbrengt, dan komt er een heel debat in de Kamer, en dan is er toch weer behoefte om van alles te wijzigen. Dat is wat er iedere keer gebeurd is, en allemaal met goede bedoelingen, en uiteindelijk moesten wij als uitvoering dat maar weer verwerken en oplossen. Uiteindelijk is dat allemaal goed, maar als ik eerlijk ben, heb ik als uitvoerder behoefte aan een rustige omgeving, aan ruimte en ik zou haast zeggen: op detailniveau met elkaar te gaan buurten, gaan praten over wat er nou aan de hand is, wat er nou moet gebeuren. Ik zie een discussie op een te hoog abstractieniveau, waarbij ik uiteindelijk denk dat het niet fout is, maar me afvraag: levert het echt wat op?

De heer **Kwint** (SP):

Dan ben ik benieuwd wat u van de volgende discussie vindt, namelijk die over het karakter van de versterkingsoperatie. U stipte het net al even aan. U had het over de verhouding tussen een gebiedsgerichte aanpak en de P50, om de meest gevaarlijke woningen als eerste aan te pakken, meer objectgericht. Laat ik het open vragen: wat is volgens u het belangrijkste doel van die versterkingsoperatie?

De heer **Spijkerman**:

Kijk, in mijn belevingswereld, ik heb dat vaker gezegd, als ik zelf aan het mijmeren ben, dan zeg ik: wat is dit nou voor een operatie? Is dit een veiligheidsoperatie? Is dit een gebiedsontwikkelingsoperatie? Of is dit een genoegdoeningsoperatie? Met wie je praat, dan heeft het allemaal verschillende facetten. Ze noemen er altijd wel twee, maar wat staat bovenaan? Dat moet je je met elkaar wel realiseren, voor alle helderheid, ook nu de gaswinning terugneemt. Uiteindelijk is het ook wel veiligheid, maar het zijn ook andere dingen. Het is niet voor niks dat er ook zakken geld, euro's, naar Groningen gaan om ook andere dingen te doen, om de leefbaarheid beter te maken en dat soort zaken. Dat is ook hartstikke goed, maar dat heeft ook consequenties. We willen ook de bewoner centraal stellen en inspraak geven in wat hij wel of niet wil. Duurzaamheid en levensbestendig wonen willen we ook.

En daarnaast zie ik een discussie over crisismaatregelen, een crisisaanpak, en dan denk ik: in hoeverre matcht dat dan met elkaar? Om het even te hernemen, ik zei net over het Centrum Veilig Wonen dat zij ook goede ideeën hadden, maar die waren vooral vanuit veiligheid, en daar was de typologie ook op gebaseerd, dat je zegt: dit type huis, daar moet dit, dit en dit aan gebeuren; laten we voor de efficiency zeggen: bij dit type woningen moet dit en dit aan gebeuren, niet gebiedsgericht maar objectgericht, door een gespecialiseerd bouwbedrijf. Dat laten we in de provincie langsgaan om die en die adressen te doen, maar die gaat dan niet een dakkapel erbij opzetten of een serre erbij doen.

De heer **Kwint** (SP):

Er komen ook geen zonnepanelen bij, maar het is gewoon meteen een gevaar oplossen.

De heer **Spijkerman**:

Ja.

De heer **Kwint** (SP):

U zei net dat iedereen eigenlijk een andere opvatting had, dat het afhankelijk was van wie je het vroeg welke twee zaken eerst werden genoemd. De NCG is de uitvoerder van de versterkingsoperatie op dat moment. Wat zegt het dat na al die jaren ook de NCG nog steeds overal wat anders hoort over waar die eigenlijk verantwoordelijk voor is?

De heer **Spijkerman**:

Wat zegt de NCG?

De heer **Kwint** (SP):

Nee, wat zegt het dat de NCG, terwijl de operatie al zo lang bezig is, nog steeds overal wat anders hoort over wat het karakter van die operatie is?

De heer **Spijkerman**:

Wat, ja ...

De heer **Kwint** (SP):

Hoe komt het dat er zo lang verwarring blijft bestaan over wat die versterking moet gaan doen?

De heer **Spijkerman**:

Omdat er natuurlijk ook andere beslissingen tussendoor genomen zijn;

aardgaswinning naar beneden. En uiteindelijk hoeft het in mijn belevingswereld elkaar niet te bijten, gebiedsgericht en veiligheid, vind ik persoonlijk. Ja, wat zegt het? Het zegt dat we meerdere doelen tegelijk willen pakken, maar daar hoeft niks mis mee te zijn. Alleen, je moet je dat wel bewust zijn en ook jezelf dan afvragen hoe je dat aanpakt. Als je zegt "crisis", dan zeg je net als bij een dijkdoorbraak: dat huis uit, huppakee. Dat willen we niet en dat is misschien ook niet nodig, maar als een bewoner dat wel zou willen, vanuit veiligheidsgevoel, dan zou dat ook moeten kunnen.

De heer **Kwint** (SP):

Lukte het om op die manier de versterking vorm te geven, met oog voor allebei die zaken?

De heer **Spijkerman**:

Daarom vind ik de gemeente ook zo belangrijk als opdrachtgever voor mij, het gemeentelijk plan makend, goed aangevend wanneer je welk adres eerst moet doen. Dat hebben wij natuurlijk ook wel gedaan. Toen wij ermee kwamen dat veiligheid vooraan kwam te staan, had ik ook wel door dat het dan weer dit adres was en dan weer dat adres. Ik zei toen: jongens, we moeten een soort pad ernaast hebben, met adressen waarvan we zeggen "jongens, dat kan niet", met stutten et cetera. Op een gegeven moment werd dat aangedragen door burgemeesters en toen hebben we van een aantal adressen -- ik geloof dat het er 170 of 180 zijn geweest -- gezegd dat we die eerder moesten aanpakken. Dat had niks met veiligheid te maken, of dat zeg ik fout, dat had ook heel sterk met veiligheid te maken, maar ook met sociaal. Die moesten we gelijk aan gaan pakken.

De heer **Kwint** (SP):

En is er op dit moment voldoende zicht op welke gebouwen er echt onveilig zijn? Weten we hoeveel Groningers nog echt in een onveilig huis wonen?

De heer **Spijkerman**:

Nou, nog niet helemaal natuurlijk. Volgens mij moeten er nog een stuk of 8.000 beoordelingen plaatsvinden. Voor zeg maar 18.000 weten we nu wel waar wat aan de orde is en voor 8.000 nog niet, waarbij wel de verwachting dat het percentage dat onveilig zal zijn, minder zal zijn. Dat heeft ermee te maken dat we meer kennis hebben van de gebouwen. De winning is minder. En je zit niet meer in het kerngebied waar je meet, zeg maar.

De heer **Kwint** (SP):

Hoe komt het dat dat nog steeds niet helemaal bekend is, zo veel jaren na het begin van de versterkingsoperatie?

De heer **Spijkerman**:

Wat niet bekend is?

De heer **Kwint** (SP):

Hoeveel Groningers er nog in een onveilig huis wonen, dat er nog 8.000 woningen een inspectie moeten krijgen.

De heer **Spijkerman**:

Lees het dashboard van de NCG op hun site.

De heer **Kwint** (SP):

Ja, die kennen we.

De heer **Spijkerman**:

Daar staat het.

De heer **Kwint** (SP):

Ik denk niet dat de mensen thuis ... Mijn vraag was aan u gericht. Wat is uw verklaring daarvoor?

De heer **Spijkerman**:

Dat ze dat niet weten?

De heer **Kwint** (SP):

Ja.

De heer **Spijkerman**:

Degenen die het aangaat, weten het natuurlijk wel. Ik denk dat u naar wat anders zoekt. Dat was ook een ambitie mijnerzijds. Daarvoor hebben we het meerjarenversterkingsprogramma gemaakt. Daar zoekt u naar, denk ik. Als het nog niet gemeten is, kan de bewoner nog zeggen: nou. Maar op het moment dat je weet dat het onveilig is, moet het eigenlijk snel opgepakt worden. Voor de mensen is er niks vervelender. Op een gegeven moment hebben wij gezegd: joh, laten we nou een meerjarenversterkingsprogramma maken. Dat kwam eigenlijk voort uit het versnellingspakket, zoals ik dat noemde. Dat hadden we afgesproken eind 2019, begin 2020. Dat was best heel veel werk, om dat allemaal goed inzichtelijk te maken. Uiteindelijk

hadden we dat half 2021. En toen was eigenlijk wel het doel om dat te communiceren met bewoners, om exact aan te geven: waar staat u nu exact, hebt u al een opname, hebt u een beoordeling, u bent dan aan de beurt of u hebt nog geen opname, we komen dan en dan. Dat hebben we allemaal in het gelid gezet, maar je ziet heel veel druk vanuit gemeenten, maar ook vanuit de NCG zelf, zo van: joh, kijk uit wat je doet, je hebt al zo veel beloftes gedaan, dan kun je het weer niet waarmaken. Ik heb er ook met het departement over gesproken. Ik denk nog steeds dat je communicatief wel een brief kunt maken. Geen nieuws is ook nieuws, dat zeggen bewoners ook vaak. Als je maar ongeveer weet wanneer je wat mag verwachten. Ik vind zo langzamerhand dat je dat wel moet kunnen en willen doen, maar er zit ook terechte zorg bij gemeentebestuurders, die denken: ja, dan moeten we straks weer gaan zeggen dat we het niet voor mekaar krijgen.

De heer **Kwint** (SP):

Over de communicatie wil ik straks ook nog een vraag aan u stellen. U had het net al even over de scope van de versterkingsoperatie. Minister Wiebes krijgt in juli 2018 advies van de Mijnraad. Die geven in eerste instantie aan dat ongeveer 1.500 gebouwen niet aan de veiligheidsnorm voldoen. De huidige werkvoorraad van de versterking omvat meer dan ...

De heer **Spijkerman**:

27.000 en driehonderd zoveel.

De heer **Kwint** (SP):

Ja, precies. Hoe is dat verschil ontstaan?

De heer **Spijkerman**:

Het is eigenlijk een optelsom geworden. Het begon ermee dat je eerst die 1.500 panden had, die later adressen moeten worden. Daaronder zaten nog 5.700 andere panden met een licht verhoogd risico. Die moet je ook meepakken. Dan kwam je op 7.200 panden uit, wat uiteindelijk een kleine 9.000 adressen waren. Daar kwamen toen ook bij allerlei oude programma's, zoals de batch 1467. Heel veel zat niet in die 7.200 en die kwamen erbij. Dat waren in totaal ruim 5.000 adressen die erbij kwamen. In de tijd van mijn voorganger, die tussen Hans en mij gezeten heeft, is er een plan van aanpak gemaakt, ook met de regio, en toen zijn er ook een soort regels afgesproken. Er kwamen gekke uitkomsten uit het HRA, zoals bij een twee-onder-een-kap de ene wel en de andere niet. Daar rolden ook iets van 4.000

panden uit. Dan had je nog per jaar een nieuwe HRA-run, waarin je zegt: welke panden zijn nu niet veilig? Dat waren er dan minder, maar er was ook de bestuurlijke afspraak: op het moment dat je op de lijst staat, blijf je erop.

De heer **Kwint** (SP):

We halen je er niet meer af.

De heer **Spijkerman**:

We halen je er niet meer af, dus blijf je erbij. Tot op de dag van vandaag kunnen er nog adressen bij komen. Dat kan door het HRA, maar ook doordat wij als NCG een loket geopend hebben voor de bewoners, het loket opname op verzoek, voor iemand die zegt: ik zit niet in de versterking, maar ik wil toch een soort quickscan vanuit veiligheidsgevoel of ik wel of niet in aanmerking kom, of: ben ik potentieel onveilig? Het woord "potentieel" vind ik wel belangrijk. Daarom komen er nog steeds, tot op de dag van vandaag, adressen bij.

De heer **Kwint** (SP):

Kunnen we hieruit concluderen dat een HRA misschien niet een geschikt instrument is om de scope van de versterking vast te stellen?

De heer **Spijkerman**:

Dat vind ik geen vraag die ik zou moeten of kunnen beantwoorden. Daarvoor heb ik er te weinig zicht op. Er komt ook heel veel bij omdat het oudere adressen waren. Aan de andere kant stellen wij wel vast dat het toen ik begon allemaal sloop/nieuwbouw was. Dat was in het kerngebied, met de oude NPR, en noem maar op. Eigenlijk kregen we pas in 2021 adressen van panden waar een ingenieursbureau naartoe ging om te meten en zei: dit is op de norm, daar hoeft niks aan te gebeuren. Dat was heel lang uitzondering. Er zaten ook grijzen bij die niet in het HRA zaten. Ik weet niet of dit een antwoord is op uw vraag.

De heer **Kwint** (SP):

Jaja. Wat zijn uiteindelijk de gevolgen van die uitgebreide scope van de versterkingsoperatie voor de duur van het hele project?

De heer **Spijkerman**:

Ja, hoe meer het er zijn, hoe langer het duurt. Staatstoezicht op de Mijnen heeft ook wel gezegd: dit gaat nog wel 20, 30, 40 jaar duren. Als je terugkijkt, is dat natuurlijk ook zo. Alleen, wij begonnen eigenlijk met niks.

Ook ik begon eigenlijk met niks. Er was wel een NCG, maar dat was geen NCG die klaar was voor uitvoering et cetera. Je hebt nu wel heel veel klaarstaan, punt één. Punt twee: de adressen die we nu opleveren, waar dus aan getimmerd wordt, zijn ook wel de meest extreme, in die zin dat het veel sloop/nieuwbouw is, heel veel zware versterking, dus je gaat ook meer panden kunnen doen met minder bouwcapaciteit. Daarom denk ik, en dan kom je op de vraag of 2028 een reëel target is: er zijn heel veel onzekerheden, maar als NCG moet je sowieso die ambitie, dat target vasthouden. Daar is ook dat MJVP voor bedoeld.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Ik wil zo met u naar die target. Daar gaan we nog veel meer woorden aan wijden. Dan weet u dat alvast. Ik wil eerst met u terug naar de cijfers. Uit de meest recente cijfers blijkt dat er in totaal iets meer dan 2.600 adressen bouwkundig versterkt zijn en dat meer dan 10.000 adressen nog in de planvormingsfase zitten, dus daar moet de uitvoering nog starten. Wat vindt u van die cijfers?

De heer **Spijkerman**:

Daar zit een groot zorgpunt mijnerzijds. Dat is eigenlijk ook in het laatste jaar dat ik aanwezig was. Ik noem dat de fase van de uitvoering van het werk. Toen ik begon, was de grootste target om te zorgen dat de bewoner zo snel mogelijk weet of hij al dan niet veilig is, dus opnames en beoordeling. Daar was eigenlijk alle energie op gericht. Wat je nu ziet, in een soort processchema, is dat de prop opschuift. Alleen, er zit nu een te grote prop in die planvormingsfase. En die heeft tweeërlei oorzaken, als ik eerlijk ben. Een oorzaak is toch de bestuurlijke afspraken van oktober/november 2020, dat mensen een herbeoordeling konden doen en dat zij zes maanden bedenktijd hebben, als zij constructief verbonden zijn. Voor een bewoner betekent dat heel veel. Die moet dan echt erover na kunnen denken wat die wil et cetera. Bij die planvormingszaken, tien- of twaalfduizend, moet er bij ongeveer de helft, 5.000, nog een herbeoordeling plaatsvinden. Daar wordt aan gewerkt. Daardoor kun je daar niet mee verder. Maar bij die andere vijf- of zesduizend zegt men: wilt u het zelf organiseren of regelen, wilt u koppelkansen benutten? Maar ik vind dat we moeten kijken of we dat traject simpeler kunnen maken.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Is het dan zo dat het lage aantal daadwerkelijk versterkte adressen wordt verklaard doordat de procedures gewoon te moeilijk zijn op dit moment?

De heer **Spijkerman**:

Nou, dat de procedures te moeilijk zijn; er zitten natuurlijk wel veel checks-and-balances in, met berekeningen en noem maar op. Je kunt je afvragen of je dat minder moet doen.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Het is te bureaucratisch.

De heer **Spijkerman**:

Ja, een stuk bureaucratie. Aan de andere kant is de herbeoordeling ook een mogelijkheid om keuzevrijheid aan de bewoner te geven, dus het is niet alleen dat. Het feit dat je een herbeoordeling doet, is ook omdat je die bewoner een keuze wil geven.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Nee, op zich zijn die maatregelen dan wel goed, want je wil die bewoner een keuze geven. Maar u zei zelf ook al dat het makkelijker moet. Op dit moment is het te bureaucratisch of het zijn te ingewikkelde ingrepen. In de basis is het wel goed, maar het is nu te ingewikkeld ingericht. Kan ik dat zo zeggen?

De heer **Spijkerman**:

Ik heb het niet goed gehoord.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Nee?

De heer **Spijkerman**:

Wilt u het nog een keer zeggen?

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Dan zal ik het opnieuw vragen. Hoe verklaart u nu dat lage aantal daadwerkelijk versterkte adressen? Hoe komt dat?

De heer **Spijkerman**:

Dat komt voor een stuk door herbeoordeling, waardoor het even stukt. Ten tweede zijn wij als uitvoeringsorganisatie heel lang bezig geweest met twee reorganisaties, in mijn tijd, en het opschalen van 200 naar 700 man. Dat is in twee jaar tijd allemaal gebeurd. Maar daarnaast is er in die ontwerpfase ook gezegd dat het niet alleen veiligheid is, dus dat er ook andere dingen moeten plaatsvinden op grond van het VA, waardoor je ook andere financieringsbronnen moet pakken. En last but not least zijn er ook wel de

berekeningen, ook financieel. Kijk, uiteindelijk moet het wel gebaseerd zijn op het VA. Ik heb een mandaat en ik kan alles doen, maar het moet wel vanuit de veiligheid, dus vanuit het VA moet ik het kunnen verklaren. Op het moment dat je het publieke domein in gaat, krijg je ook alle lusten lasten mee, dus van een controltoren en noem het allemaal maar op.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

En die "VA" is het versterkingsadvies, hè?

De heer **Spijkerman**:

Ja, sorry, het versterkingsadvies ja.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Daarnaast is de versterking van de woningen die al zijn geïnspecteerd in 2007 -- dat is die batch 1581 -- pas voor 5% afgerond. Hoe kan het dat de grote meerderheid van die woningen niet is versterkt?

De heer **Spijkerman**:

Dat zit voor een stukje óók in de herbeoordeling. Dat is nog wel een behoorlijk grote groep. Even voor uw begrip: er is een hele discussie geweest over batch 1581. Uiteindelijk hebben zes bouwbedrijven in Groningen gezegd: wij gaan en willen dat wel doen en wij kunnen dat sneller doen. Zij hebben die adressen, 1581, op zich genomen. Voor alle helderheid wil ik nu toch een tussenstap zetten. De NCG rapporteert op de totale operatie, maar er zijn stukken waar wij geen regie op voeren. Dat is bijvoorbeeld batch 1588. Die wordt uitgevoerd door de gemeente zelf. Wij zijn wel verantwoordelijk voor batch 1581, maar in afspraak met de gemeente is gezegd: laat de B6, dat is het bedrijfsbureau, dat doen. Maar ook daar zie je toch dat het ontwerptraject veel meer voeten in de aarde heeft dan we met z'n allen denken. En als ik eerlijk ben: daar ...

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Maar dus zo veel voeten in de aarde dat we vijf jaar verder zijn?

De heer **Spijkerman**:

Ja, blijkbaar. Maar B6 is dus later begonnen, hè. Voor alle helderheid: B6 is pas begonnen in ...

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

In ieder geval vijf jaar na inspectie.

De heer **Spijkerman**:

Ja. Ja, ja, ja.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

In juni dit jaar noemde het Staatstoezicht op de Mijnen het tempo van de versterking "ruimschoots onvoldoende". Wat vindt u van dat oordeel?

De heer **Spijkerman**:

Ja, voor mij is het ook ... Punt één ben ik het er wel mee eens. Ik zou het ook veel liever veel sneller willen, laat ik het zo zeggen. Aan de andere kant is "uitvoering" niet alleen het huis timmeren, maar ook opnames en beoordelingen. Toen ik begon, waren er nauwelijks beoordelingen. Toen was ook de discussie: 4.000 per jaar ga je niet redden. Maar de NCG heeft in 2020 meer dan 4.000 beoordelingen gedaan en in 2021 meer dan 4.000 beoordelingen gedaan. Dit jaar gaan ze daar zelfs overheen, denk ik. Alleen zit het in een proces. En nu loop je weer tegen nieuwe situaties aan waarbij je achteraf zegt: had ik er maar eerder op ingezoomd dat dit een bottleneck zou kunnen zijn, om te bekijken hoe ik daar toch kan versnellen. Maar soms hebben dingen ook de tijd nodig, hè? Maar ik zou het ook heel graag veel liever veel sneller willen doen.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Met uw antwoord verklaart u wel waar het oordeel vandaan komt. U zegt ook het er eigenlijk wel mee eens te zijn. Heeft iets gedaan naar aanleiding van dit oordeel?

De heer **Spijkerman**:

Nou ja, vooral ook weer intern; naar onze eigen processen kijken, van: waar zit het 'm nou in en wanneer gaan we ... Want veel kritiek die wij kregen en die u in de Kamer ook wel hoorde, was: nou is er een discussie over heiplaten, waar hebben we het over? Dus om ook daar niet alleen te kijken naar die ene casus, maar ook of daar iets onder zit in die processen. Daar hebben we heel sterk naar gekeken.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Wat is dan de rode draad die er in die processen zit?

De heer **Spijkerman**:

Laat ik het zo zeggen: die is toch dat je misschien te veel verantwoording wil afleggen als overheidsorganisatie en het aan de voorkant te veel afgehecht

wil hebben. Met daarnaast -- daar hebben we natuurlijk heel veel mee te maken gehad bij dit soort voorbeelden -- kwam het ook aan de orde dat we een opdracht weggezet hadden en dat we het helemaal eens waren, ook met de bewoner. Dan gaat die naar de bouwonderneming toe. Die heeft met hoge prijzen te maken, maar heeft een aangenomen prijs. En dan zie je de afweging: hoe kan ik het toch op zijn minst niet verliesgevend voor mij maken? We kwamen ook achter dat soort dynamieken. Daar moet je dan wel op gaan acteren, want daar mag die bewoner niet de dupe van worden.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Nee. Uit onderzoek van het Gronings Perspectief weten we dat de versterking een hele grote impact heeft op de levens van mensen. Mensen die ermee te maken krijgen, ervaren een slechtere gezondheid en voelen zich minder veilig. Vormen die onderzoeksresultaten ook steeds aanleiding voor u om dat versterkingsproces aan te passen?

De heer **Spijkerman**:

Nou, uiteraard wel. Je kijkt wat je kunt doen binnen de mogelijkheden die je hebt. Daarom ben ik ook wel blij met bijvoorbeeld de knelpuntenpot die we gekregen hebben, waardoor je gewoon dingen kunt doen die eigenlijk niet direct naar voren komen uit het versterkingsadvies. Voor alle helderheid: daarom lossen we natuurlijk ook heel veel casuïstiek op die je eigenlijk niet op zou kunnen lossen op het moment dat je het puur en alleen vanuit versterking zou doen. Alleen, het is ontzettend veel ... Bij versterking heb je aan de ene kant heel erg een proces dat je in wilt regelen, maar doordat het een tijd stil heeft gestaan, gaat het ook stinken, om het zo maar te zeggen. Dan zijn er heel veel casuïstieken die je gewoon moet oplossen. Het kost relatief heel veel energie, ten eerste van de bewoner maar daarna ook van ons, om dat weer vlot te trekken, om toch creatieve oplossingen te vinden om op door te kunnen. Dat is ook een hele belangrijke taak geweest, ook voor mij persoonlijk. Gewoon bij mensen op bezoek gaan en kijken hoe we het mogelijk kunnen maken: het kan eigenlijk niet, maar ik vind het een goed verhaal, dus hoe maken we het mogelijk?

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

U had het over de versnellingspot. U zei net ook: als we de processen doorakkeren, zien we dat het voor een stuk ook in de verantwoording zit waardoor het zo ingewikkeld is. U zei net alleen wel tegen mijn collega, de heer Kwint: zo'n crisisaanpak willen we niet, want dat is "de dijken breken door; iedereen eruit." Maar een crisisaanpak kan ook zijn iemand of iets met

doorzettingsmacht, nul verantwoording, een grote pot geld en aan de slag. Eigenlijk wat het SodM zegt. Dat had niet alleen het oordeel "ruimschoots onvoldoende", maar ook de aanbeveling van de crisisaanpak. Hoe kijkt u aan tegen zó'n soort crisisaanpak? Zou dat de versnelling op tempo kunnen brengen?

De heer **Spijkerman**:

Nu kom ik ook met u haast in iets Babylonisch. Ik zeg altijd: ik heb geen behoefte aan een crisisaanpak; ik heb behoefte aan crisismaatregelen. Dáár gaat het mij om. Dus dat er toch verantwoording achteraf is. Want met crisisaanpak was het op een gegeven moment ook van: "joh, je moet er een zbo van maken" of "je moet fuseren met IMG". Terwijl ik dacht: "Alsjeblieft, laten we dat ... Dan moet ik weer naar binnen gaan kijken. Maar ik zou wel behoefte hebben aan crisismaatregelen." Het wordt nu een Babylonisch verhaal.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Nee, nee, nee.

De heer **Kwint** (SP):

Volgens mij bent u er onderling goed uitgekomen wat u precies bedoelt, zeg ik even als neutrale arbiter. Als u dan behoefte hebt aan die zaken in uw gereedschapskist, bespreekt u dat dan ook met uw opdrachtgevers?

De heer **Spijkerman**:

Ja. Ja, dat wel, ja. Maar als ik eerlijk ben: "opdrachtgevers"... Het was een hele hectische periode waarin heel veel dingen gebeurden. Ik heb soms wel het gevoel dat terwijl de uitvoering uiteindelijk het belangrijkste is, het erom ging om tot overeenstemming te komen met de regio en om de bewindspersoon goed door de Kamervragen, waar er ook altijd heel veel van waren -- daar doe ik niks aan af -- heen te halen. Ik heb vanuit mijn opdrachtgevers maar ook vanuit de Tweede Kamer altijd de nieuwsgierigheid gemist naar wat hier nou gebeurde en naar hoe we dat kunnen oplossen; ik zou haast willen zeggen "een beetje met de benen op tafel".

De heer **Kwint** (SP):

Wat was het antwoord dat meestal terugkwam wanneer u zei: ik zou dit graag in mijn gereedschapskist willen hebben; ik heb dit nodig; dit zijn crisismaatregelen waarmee je mij ontzettend zou helpen?

De heer **Spijkerman**:

Nou, uiteindelijk komt het toch in een technische discussie waarin wordt gezegd: maar dat heb je toch eigenlijk niet nodig, Peter? Laat ik een voorbeeld noemen: tijdelijke huisvesting. Dat was op een gegeven moment echt een hiccup. Toen was de discussie: kun je iets met de Crisis- en herstelwet of weet ik wat? Wat je dan doet, is nogal wat. Want dan stel je bij wijze van spreken het bezwaar en beroep, de rechtsbeschermingsmogelijkheden, even buiten werking, opdat je kunt zeggen: we gaan deze plek aanwijzen en we gaan het doen. Dan zie je toch dat je eerst een heel gesprek hebt met het departement daarover. Dat departement zegt dan eigenlijk: is dat nou wel nodig? Ik heb zelf bij gesprekken gezeten, ook met bestuurders, waar je uiteindelijk toch ziet dat er gezegd wordt "ho, ho: democratisch stelsel". In de afweging zie je dan dus dat het toch te ver gaat.

De heer **Kwint** (SP):

Ja. En dan blijft die gereedschapskist relatief leeg.

De heer **Spijkerman**:

Ja.

De heer **Kwint** (SP):

We hadden het net al even over de communicatie met de inwoners en de grote impact van de hele versterkingsoperatie, maar ook over het belang van duidelijkheid en zekerheid -- u zei het net zelf al. Nog altijd is een van de dingen die je het meest hoort rondom de versterking dat de communicatie met de bewoners nog steeds niet de duidelijkheid verschaft die zij zouden willen. Hoe verklaart u dat?

De heer **Spijkerman**:

Dat verklaar ik, punt één, doordat je ziet dat wij met gemeenten, alhoewel we een meerjarenversterkingsprogramma hebben waarin we dat zouden kunnen doen, onvoldoende robuustheid beleven, net name als gemeente maar ook wel als NCG, om dat te durven -- zo zou ik het haast zeggen: te durven -- zeggen, zonder dat je in de valkuil loopt dat iedereen gaat roepen: zie je wel, ze halen het weer niet.

De heer **Kwint** (SP):

Is dat dan de erfenis van het verleden? Hoe moet ik dat zien?

De heer **Spijkerman**:

Ja, dat is het wel. Jawel. Jawel. Kijk, voor alle helderheid: ik heb zelf ook voor zaaltjes gestaan -- dat doen die gemeentelijke bestuurders natuurlijk ook -- terwijl je daar eigenlijk niet wil staan om voor de derde keer, bij wijze van spreken, te moeten zeggen: ik heb u toen dit gezegd, maar dat lukt me nu weer niet.

De heer **Kwint** (SP):

En dan zeg je liever niks?

De heer **Spijkerman**:

Ja, en dat is dus te makkelijk. Dat is denk ik de zoektocht: hoe ga je nu toch communiceren zonder dat je te grote verkeerde verwachtingen wekt? Je kunt met een bepaalde bandbreedte ... Ik denk echt als NCG in de totaaloperatie dat je met een bandbreedte -- maar daar moet je echt ook communicatief naar kijken -- een verhaal kunt houden waardoor een bewoner meer houvast kan hebben. Want daar gaat het om: die bewoner heeft behoefte om te weten wanneer hij aan de beurt is. Wat je dan ook hebt, is dat je de bewoner ook de mogelijkheid geeft om bij wijze van spreken te rappelleren, om te zeggen dit het zo echt niet kan om bepaalde redenen, sociaal of weet ik veel wat. En als dat dan een goed verhaal is, moet je daar ook iets mee doen.

De heer **Kwint** (SP):

En dat geeft bewoners natuurlijk ook heel veel houvast in gewoon de planning van hun leven.

De heer **Spijkerman**:

Houvast, maar het geeft ze ook de kans om met goed verhaal te kunnen komen als het ze niet uitkomt om een bepaalde reden. Dat kunnen hele schrijnende sociale omstandigheden zijn.

De heer **Kwint** (SP):

Waarom lukt dat niet? Ik neem aan dat u met gemeenten die zorg bespreekt, van: jongens, ik snap dat jullie niet weer voor een zaaltje willen staan met een gebroken belofte, maar er is ook een andere kant.

De heer **Spijkerman**:

Ja. Ja.

De heer **Kwint** (SP):

Hoe komt het dat dat uiteindelijk niet gelukt is?

De heer **Spijkerman**:

Omdat dan toch dat stuk "ik wil niet weer naar bewoner een belofte moeten doen die ik niet waar kan maken" en "NCG, je kunt me onvoldoende zekerheid geven dat je dat kunt doen" de boventoon voeren. Wat nu wel is afgesproken, is het volgende. Je hebt gemeentelijke plannen. Er is afgesproken dat je per jaar, als je weet dat dat jaar gaat komen, de bewoners waar een bijzondere actie gebeurt, een opname of een beoordeling of de start, dat laat weten voor het komende jaar.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Ik wil nu met u naar de financiële kant van de versterkingsoperatie. De Algemene Rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de uitvoeringskosten van de versterkingsoperatie en constateert dat de uitvoeringskosten in 2020 per beoordeling €50.000 bedragen. Welke posten vallen onder die uitvoeringskosten?

De heer **Spijkerman**:

Dit is heel specifiek. Ik ga nu een beetje gissen wat eronder zal vallen. Dat zijn sowieso gewoon de apparaatskosten van de NCG. Die vallen daar zeker onder. Maar ik weet niet of ook kosten van de ingenieursbureaus et cetera eronder vallen. Dat weet ik niet. Dat durf ik niet te zeggen. De kosten waren €50.000 per?

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

€50.000 per beoordeling.

De heer **Spijkerman**:

Per beoordeling ... O, per beórdeling, sorry, ja, dan zitten daar de ingenieursbureaus dus wél bij. Dat klopt. Het heeft natuurlijk te maken met het feit dat als je als bedrijf de klassieke beoordelingen en met name de zwaardere, de NLTHA, wil doen, je een hele investering moet doen in de ICT, omdat die fors duur zijn. Ik bedoel, die kunnen bij wijze van spreken €80.000 kosten. Alleen zie je dan relatief veel per pand, omdat als je één unieke beoordeling had, je die vaak van toepassing kon verklaren op meerdere huizen. Dus daar hangt dat mee samen. Je zult dus nu zien dat door de typologieaanpak de kosten van een beoordeling per adres flink dalen.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Daar gaan we het ook nog over hebben. Maar eerst weer terug naar die €50.000 per beoordeling. Want vindt u van die omvang?

De heer **Spijkerman**:

Toen ik begon, schrok ik daar gigantisch van.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

En waarom?

De heer **Spijkerman**:

Omdat ik denk dat je gewoon heel veel geld erin stopt, kwijt bent, zonder dat je weet of het wel of niet veiligheid is. Dus je gaat ook heel veel van je checks-and-balances, of je zeker weet dat het veilig is ... Je gaat eigenlijk al heel veel investeringen doen en dan heb je nog niks. Ik vond het heel veel. Dat is de reden dat ik ook wel heel veel waarde hecht aan typologie.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

U zei net bijvoorbeeld: de ICT-systemen zijn heel duur. Dus het is niet zo dat u het, na de schrik en nadat u erin dook, normaal bent gaan vinden?

De heer **Spijkerman**:

Nee, ik ben het niet normaal gaan vinden. Ik vond het heel veel.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Wat kon u dan met die schrik en het feit dat u het niet normaal vond? Wat kon u doen om het naar beneden te brengen?

De heer **Spijkerman**:

Nou ja, wat wij konden doen ... Punt één, moet ik eerlijk zeggen, is dat ik eerst zoiets had: klopt dat wel? In het begin hoorde ik nog veel hogere bedragen, op sommige beoordelingen. Uit eindelijk ben je er dus ook wel voor gaan kiezen ... Je had verschillende beoordelingsmethodieken. Er was de klassieke manier. Je had de NLTHA. Dat was eigenlijk de duurste. Daarvan kon je eigenlijk in het algemeen zeggen: die had een heel lange doorlooptijd, maar was wel veel preciezer in wat er nog nodig was. Simplistisch redenerend zou je dus eigenlijk kunnen zeggen: dat kost aan de voorkant dan meer, maar aan de achterkant minder aan wat je dan zeg maar moet versterken. Maar er waren ook andere methoden, zoals NLPO en TREMURI. Uiteindelijk zijn we die ook gaan gebruiken. Daarvan kan je

zeggen: die zijn aan de voorkant goedkoper, maar zijn aan de achterkant wat duurder.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Als het aan de voorkant goedkoper is en aan de achterkant duurder, gaat dan de prijs omlaag of blijft die dan hetzelfde?

De heer **Spijkerman**:

Per methode blijft die hetzelfde. Nee, dat is niet helemaal waar.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Ik vroeg u namelijk welke mogelijkheden u had om de kosten te verminderen. Was dat een andere methode toepassen of was die andere methode even duur?

De heer **Spijkerman**:

De andere methoden waren goedkoper. Wat je natuurlijk wel had, wat wel echt ook efficiencywinst opgeleverd heeft, is dat we veel meer in de markt zetten. Ze waren onzeker: hoeveel adressen krijg ik? Dus vanaf de tweede helft van 2019 hebben we veel grotere aantallen in de markt gezet. Daardoor werd het ook goedkoper.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Welke rol speelt de doorbelasting van de kosten aan NAM bij de omvang van de uitvoeringskosten? Voordat u die vraag beantwoordt, wil ik u eerst even iets voorleggen, ook van de Algemene Rekenkamer. Die geeft aan: "Ook deze beoordelingen zijn nodig om de versterking te kunnen verhalen op de NAM. De kosten van zowel versterking als schadeherstel van woningen kunnen lager uitvallen als deze niet meer op adresniveau aan de NAM verantwoord hoeven te worden."

De heer **Spijkerman**:

De laatste zin even, want het ging me te snel.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

De kosten van het schadeherstel van woningen kunnen lager uitvallen als deze niet meer op adresniveau aan de NAM verantwoord hoeven te worden.

De heer **Spijkerman**:

Dit is schade, denk ik. Of bedoelen ze ook de versterking, dan?

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Sorry. "Deze beoordelingen zijn nodig om de versterking te kunnen verhalen op de NAM." Daar beginnen ze in eerste instantie mee.

De heer **Spijkerman**:

Ja, ja.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Dus welke rol speelt dan eigenlijk die doorbelasting van de kosten aan NAM bij die hoge kosten van de beoordeling?

De heer **Spijkerman**:

Uiteindelijk hebben die geen rol meer gespeeld. Uiteindelijk -- maar dat heb ik uit de overlevering gehoord -- was de NAM er ook niet zo voor om die andere methoden, die klassieke methoden, toe te passen, want dat zou dan veel meer kosten in de uitvoering. Maar om op te kunnen schalen naar minstens 4.000 per jaar had ik die methoden wel nodig en daar zijn de departementen uiteindelijk gewoon mee akkoord gegaan. Want het is of minder aantallen of meer aantallen, maar dan ook met andere methodieken.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Dus het is niet sec wat de Rekenkamer zegt: die beoordelingen zijn nodig om de versterking te kunnen verhalen op NAM? U had die methodes ook om een andere reden nodig om te kunnen schalen?

De heer **Spijkerman**:

Ja, om te kunnen schalen. Voor alle helderheid: wat altijd wel belangrijk was, is dat ik mij nooit heel bewust bezig heb willen houden met de verhaling op de NAM. Daar ben ik verre van gebleven. Ik teken wel facturen, zeg maar: ik heb zoveel kosten gemaakt, dus die moet u betalen. Daarachter is een hele discussie gekomen over wel of geen facturen betalen. Daar sta ik helemaal buiten. Daar bemoei ik mij ook niet mee. Wat wel belangrijk is -- dat is ook een soort getraptheid -- is dat het versterkingsadvies voor mij wel leading is bij wat ik kan doen, ook vanuit mijn mandaat. Het versterkingsadvies moet voor mij wel de rechtvaardiging zijn om dingen te doen. Dat is wel de afspraak die men heeft, volgens mij, over de verantwoording naar de NAM, dat het wel een ontstaansgeschiedenis moet hebben, dat er vastgesteld moet worden: het huis is onveilig en er moet ongeveer dit en dit gebeuren.

De heer **Kwint** (SP):

U probeert weg te blijven bij de discussies over hoe er uiteindelijk betaald moet worden. Toch zal het u niet ontgaan zijn dat die discussies wel ontstaan zijn.

De heer **Spijkerman**:

Ja.

De heer **Kwint** (SP):

Het idee was natuurlijk: de versterkingsoperatie gaat naar publieke handen, NAM is alleen nog aan de achterkant -- zo noemt men dat dan -- verantwoordelijk om te kosten te betalen. Ondertussen is er een conflict tussen NAM en de Staat over welk percentage van die hele operatie nou daadwerkelijk versterking is. Lukt het om helemaal buiten die discussie te blijven?

De heer **Spijkerman**:

Ja.

De heer **Kwint** (SP):

Er komen ook geen vragen vanuit EZ van "kan dit nog even gespecificeerd worden" of "hoe zit het hiermee"?

De heer **Spijkerman**:

Dat wel. Dat wel. Maar dat gaat helemaal buiten mij om. Daar wil ik ook helemaal niks mee van doen hebben. Ik stel eigenlijk alleen, zou ik zeggen, gewoon handjes ter beschikking vanuit mijn afdeling Bedrijfsvoering om door de boekhouding heen te gaan van "heb je hier nog een document" of "heb je dat nog". Verder niet.

De heer **Kwint** (SP):

En aan de andere kant, vanuit NAM? Kwamen daar weleens vragen van: hoe zit het hiermee? Of ging dat allemaal via Economische Zaken?

De heer **Spijkerman**:

Allemaal via Economische Zaken. Ik heb met de NAM, als ik eerlijk ben, alleen het eerste halfjaar contact gehad. Daarna eigenlijk nooit meer.

De heer **Kwint** (SP):

Werd het werk van de NCG op een of andere manier beïnvloed door onenigheid tussen NAM en de Staat?

De heer **Spijkerman**:

Nou, niet vanuit de NAM en vanuit het departement ook niet. Wat je wel zag is: hou je wel aan dat VA, leg dat uit.

De heer **Kwint** (SP):

Het VA is het versterkingsadvies.

De heer **Spijkerman**:

Ja, sorry. Dat moet ik even zeggen. Op het moment dat je los van het versterkingsadvies gaat, verklaar dat wel in het dossier en geef aan dat je dat doet, maar dat je een andere financieringsbron hebt.

De heer **Kwint** (SP):

Ja, precies. Dus het was inderdaad de bedoeling op het moment dat er behalve versterking ook nog wat anders gedaan werd, dat daar dan, plat gezegd, een ander bonnetje voor kwam.

De heer **Spijkerman**:

Ja. Dan moest ik gewoon een andere financieringsbron hebben. In het begin waren dat de potjes van het departement en later de knelpuntenpot van 100 miljoen.

De heer **Kwint** (SP):

Het verwijt van de NAM is nu juist dat dit precies niet gebeurd is, dus dat de facturen onvoldoende gespecificeerd zijn en dat het voor NAM onmogelijk is om een inschatting te maken van wat nou versterking is en wat kosten zijn die iets meer geschaard kunnen worden onder gebiedsgericht. Tot welk detailniveau worden de kosten die de NCG maakt, gespecificeerd?

De heer **Spijkerman**:

Laat ik het eerlijk zeggen: ik kan daar niet veel over zeggen, want ik wil er juist buiten blijven. Ik teken gewoon een factuur waarin we zeggen: we hebben dit en dit gedaan. Uiteindelijk zit er dan een soort boekhouding onder bij ons die dat kan verklaren en daar kunnen accountants naar kijken.

De heer **Kwint** (SP):

Herkent u die kritiek niet, de kritiek van NAM?

De heer **Spijkerman**:

Jawel. Natuurlijk wel, maar ik heb genoeg aan mijn hoofd. Dit stuk, daar wil

ik mezelf ook niet mee belasten. Dat heeft de minister ook vanaf het begin gezegd: Peter, dat regelen wij.

De heer **Kwint** (SP):

Oké, dus het was niet nodig om daar met de minister verder overleg over te voeren?

De heer **Spijkerman**:

Nee. Daar heb ik ook nooit overleg over gehad.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Uw organisatie is verantwoordelijk voor de versterkingsoperatie en het Instituut Mijnbouwschade Groningen is weer belast met behandeling van de schades. Wat vindt u ervan dat de verantwoordelijkheid voor schade en versterking verdeeld is over die twee organisaties? Of eigenlijk in twee organisaties. Daar gaat het vooral om.

De heer **Spijkerman**:

Laat ik het eerlijk zeggen: als je bij het begin begint, zou je dat gewoon niet moeten doen. Laat dat helder zijn. Ik ben er alleen gewoon geen voorstander van geweest ... Op een gegeven moment was het aan de orde, ook naar aanleiding van het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen, om dat te gaan doen. Ik dacht: ik heb nu al twee reorganisaties gehad en dan moet ik dit ook weer gaan doen. Dat is het eerste. Dan heb je weer een wijziging. Ik zag ook niet gelijk de hele meerwaarde. Ik geloof meer in het gewoon vanuit het object, het pand, samen doen en op te pakken, dus wel in je werkprocessen samen te gaan. Dat gekoppeld aan het feit dat het ook wel ingewikkeld is. IMG is een zbo, een stuk onafhankelijkheid. Voor mij was het ook wel belangrijk dat ik de gemeenten had als opdrachtgever. Als ik onafhankelijk zou zijn, zou je voor je het weet weer een hele discussie hebben over of die gemeente dan nog wel opdrachtgever kon zijn.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

U zegt dus dat dat eigenlijk de situatie was waar u in kwam en dat je dan ook niet meer wilt wijzigen, en dat u die gemeenten ook belangrijk vond. U zegt eigenlijk in de basis: nee, niet wenselijk. Waarom is twee organisaties, een voor versterken en een voor schade, in de basis niet wenselijk?

De heer **Spijkerman**:

Nou, omdat je het over hetzelfde object hebt. Of in ieder geval overlapt het

elkaar sowieso voor een groot deel. Overigens lijkt dat op grond van de cijfers niet helemaal zo te zijn. Volgens mij zijn dat 16.000 of 17.000 panden en daar is dan bij wijze van spreken nog geen schadeverzoek voor gedaan. Dan denken Bas en ik toch ook wel weer: dat kan toch haast niet? Dus daar moet je proactief naartoe gaan om te zeggen: hé, laten we de schade ook gelijk meepakken.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

In september 2019 hebben de Nationaal Coördinator Groningen en de Tijdelijke commissie mijnbouwschade Groningen een samenwerkingsconvenant getekend. Waarom was die samenwerkingsafspraken nodig?

De heer **Spijkerman**:

Die was nodig omdat toen Bas denk ik en ikzelf ook wel er het nut van inzagen en ook een uitstraling wilden hebben, vooral ook naar de interne organisatie toe, van: wij vinden gewoon dat we samen moeten gaan werken. Want het was nou niet dat het elkaar al makkelijk opzocht, NCG en IMG. Dat was uit elkaar gegaan en dat soort zaken. Dus voor Bas en mij was het ook belangrijk om naar de organisatie uit te stralen: "Jongens, het gaat niet om ons. Het gaat om het pand. Het gaat om die bewoner." En wanneer je dat doet, moet je gewoon dat samen gaan doen.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Was die samenwerkingsovereenkomst voldoende om ervoor te zorgen dat inwoners bij één loket terecht konden?

De heer **Spijkerman**:

Nee, die was niet voldoende. Ik moet ook eerlijk zeggen dat dat in een tijd was dat zeker NCG nog in gigantisch roerig vaarwater zat. Ik had zeg maar net de discussie geslecht met het Centrum Veilig Wonen en over een nieuwe reorganisatie. Ik had toen nog geen 200 man en ben daarna opgeschaald naar 700 man. Dus ik had, zou ik zeggen, nog geeneens het denkvermogen en de handjes om dat goed te organiseren. Dus eigenlijk heeft dat wel teweeggebracht, punt één, dat we het willen en, punt twee, dat je in ieder geval reactief daar ook al lijntjes met elkaar voor hebt. Alleen echt de sprong vooruit proactief, die heeft te weinig opgeleverd.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

De heer Kortmann zei zojuist in zijn verhoor dat de constructie van dat u

twee opdrachtgevers heeft, dus de gemeente en Economische Zaken, eigenlijk in de weg zit. Hij zei letterlijk: de NCG moet een grote mate van autonomie hebben, zodat er echt samen opgetrokken kan worden met IMG. Hij zei dus eigenlijk gewoon: de NCG is niet autonoom genoeg om de achterkant van de ene loket vlot te trekken. Wat vindt u van die uitspraak?

De heer **Spijkerman**:

Kijk, de beslissingen die de NCG neemt rondom wel of niet versterken, zijn NCG-beslissingen. Daar heeft de gemeente ... Je hebt het alleen over de volgorde, waar gemeenten echt op zitten. Ik kan mij er nog niets bij voorstellen dat dat in de praktijk een probleem zou zijn.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Dus daar bent u het niet per se mee eens?

De heer **Spijkerman**:

Nee.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Ook gaf de heer Kortmann aan dat de regionale overheden er eigenlijk weinig voor voelen om de NCG die autonomie te geven. Wat vindt u van die uitspraak?

De heer **Spijkerman**:

Nou, dat is wat ik zelf net ook wel zei, dat de gemeenten graag ook wel invloed willen hebben op de versterkingsopgave -- in volgorde, eventueel adressen toevoegen et cetera. En daar ben ik ook voor.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Dat hoeft dus in de praktijk niet het goed functioneren van één loket voor schade en herstel in de weg te zitten?

De heer **Spijkerman**:

Nee. Waarbij één loket voor schade en versterken ...

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Versterken ja, sorry.

De heer **Spijkerman**:

Nee, dat bedoel ik niet. Het is wel heel belangrijk als doel. Dat moet wel een

doel zijn, maar het gaat niet om wat erachter gebeurt, het gaat om wat er aan de voorkant gebeurt naar die bewoner toe.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw Ollongren, schrijft in een Kamerbrief op 24 november 2021 over samenwerking tussen het IMG en de NCG: "Zo blijkt dat eigenaren en bewoners in het Groningse aardbevingsgebied nog onvoldoende merken van de samenwerking." Hoe kijkt u in het licht van die uitspraak aan tegen die scheiding van schadeafhandeling en versterking?

De heer **Spijkerman**:

Nou, dat we nog fors werk aan de winkel hebben. Overigens komt wat zij daar schrijft voort uit een onderzoek dat NCG en IMG gezamenlijk hebben gedaan onder bewoners et cetera, waarbij wij daarnaar ook wilden kijken. Dat is de reden dat we nu ook veel proactiever aan de gang willen gaan. Dus op het moment dat er een beoordeling komt, dat je gelijk de schade meepakt; dat soort zaken. Het is makkelijk gezegd, maar om het daarna georganiseerd te krijgen is nog wel een heel circus.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Dus hoe kijkt u dan aan tegen die scheiding?

De heer **Spijkerman**:

Wat ik zei: als je helemaal opnieuw zou beginnen, zou je het niet moeten doen. Nu is het denk ik te laat dat je het doet, maar je moet het wel oppakken nu: één loket.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

U bent er wel ferm in: niet meer terugdraaien naar de wenselijke situatie.

De heer **Spijkerman**:

Laat ik het zo zeggen: dat zou ik niet doen, want dan kom je weer op hetzelfde uit van dat je weer naar binnen bent gaan staren. Ik kan weer een reorganisatie gaan doen, met alle onzekerheid van dien. Ik denk persoonlijk dat je uiteindelijk een soort organisch proces ingaat -- dat kan over twee jaar en dat kan over drie jaar zijn -- waarin je uiteindelijk zegt: nu past het in mekaar. Op het moment dat je dat één loket doet, gaat het vanzelf en wordt het ook een veel logischer iets, zonder dat het gelijk ook heel veel hoeft te betekenen. Nu is het nog een hele zware discussie. Op het moment

dat je het al doet, wordt het een veel minder zware discussie, zowel met de gemeenten -- daardoor ook in de Tweede Kamer -- als met de organisaties zelf.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Wanneer gaan de Groningers er dan wel iets van merken?

De heer **Spijkerman**:

Er veel meer van merken. Een aantal merken het wel, voor alle helderheid. Het is niet zo dat er niks ...

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Nee, weinig, onvoldoende.

De heer **Spijkerman**:

Ja precies, precies. We hebben nu een buddysysteem. Je hebt één loket en één iemand. Als een bewoner zegt "joh, ik wil schade en versterken gezamenlijk oppakken", dan kan dat gewoon. Dat gaan ze merken. Het is de bedoeling dat degene die de lead neemt -- als het echt versterking is, een zware versterking, is het wel logisch dat de NCG dat is -- achter de schermen gewoon met IMG regelt dat je het gaat doen. Dan gaat het ook om simpele dingen. Om een voorbeeld te noemen: wij zaten in verschillende gebouwen, NCG en IMG. Ook ik ben als directie gewoon bij het IMG-gebouw in gaan zitten, om überhaupt dat menselijke en interactieve sneller voor mekaar te krijgen.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Helpt het interventieteam vastgelopen dossiers ook, in die samenwerking? Is dat een goede toevoeging?

De heer **Spijkerman**:

Ja, absoluut. Mijn plaatsvervanger zit in dat team. Ik weet gewoon dat dossiers die heel moeilijk waren, met bewoners die echt helemaal vastzaten en daardoor misschien soms zelfs ook realiteitszin kwijt waren, met heel veel gesprekken toch weer werden losgetrokken en tot een bevredigende oplossing werden gebracht. Dat betekent ook vaak gewoon, en daar is het verschil ... Ik denk dat Bas Kortmann het daar ook over gehad zal hebben: de financiële ruimte die er is en die hij minder beleeft en die wij nu hebben, met 100 miljoen. Ik gebruik uiteraard gewoon geld uit de knelpuntenpot om het los te trekken.

De heer **Kwint** (SP):

Enige tijd geleden had u het over de doelstellingen in het meerjarenversterkingsplan. In 2023 moet iedereen duidelijkheid krijgen over de vraag of zijn huis versterkt moet worden en in 2028 moet het ook allemaal gebeurd zijn. Waren dat uw doelstellingen?

De heer **Spijkerman**:

Het is eigenlijk tot stand gekomen, ik zou zeggen in een driehoek: Rijk, regio, NCG. Dus het zijn wel mijn doelstellingen. Uiteindelijk zijn het doelstellingen met een paar randvoorwaarden die wel plaats moeten vinden. De typologie: zijn die allemaal beschikbaar gesteld door TNO? Is er uiteindelijk voldoende bouwcapaciteit? De bouwers zeggen: die is er wel. Tot nu toe is dat ook niet het grootste probleem, laat dat ook helder zijn. Maar uiteindelijk, als je in één keer die prop helemaal doorduwt: is het dan nog geen probleem? Tijdelijke huisvesting kan een probleem zijn. Nutsaansluiting: ze zeggen altijd dat als het heel mooi weer is, de zon schijnt en het hard waait, onze energiesystemen doorbranden, om het zo te zeggen. Heb je ook de infrastructuur goed voor mekaar? Het MJVP heeft gebracht dat we ook die lijnen leggen, waardoor je niet een discussie hebt die vandaag optreedt, maar een discussie over volgend jaar of het jaar erop. Dat is het goede eraan. Ik denk echt ... Ik vind het een lang antwoord. Het is vooral een doelstelling die je moet hebben en ook vooral een ambitie die je vast moet houden. Op het moment dat je denkt "hé, die stip gaat schuiven", moet je niet denken "ja, die schuift". Nee, je moet denken: hoe gaan we het mogelijk maken om hem daar te houden?

De heer **Kwint** (SP):

In hoeverre is het haalbaar dat iedereen volgend jaar weet of zijn huis versterking nodig heeft?

De heer **Spijkerman**:

Nou, die is weer spannender geworden. Ik ben er nu alweer drie maanden uit, voor alle helderheid. Maar een van de belangrijkste voorwaarden ... Ik kwam dat tegen toen ik mijn eigen stukken las. Toen de bestuurlijke afspraken en ook het MJVP gemaakt werden, hebben wij heel helder gezegd: die typologie moet er dan allemaal wel gelijk zijn. Maar die was er niet gelijk. Toen zat je gelijk al van: hoe gaan we het toch mogelijk maken? En ik durf het niet te zeggen, maar het zal niet appeltje-eitje zijn om het te halen.

De heer **Kwint** (SP):

En die doelstelling van 2028, echt een eindpunt van de versterking?

De heer **Spijkerman**:

Ik denk nog steeds dat het moet kunnen. Je moet dit jaar dan wel echt timmeren boven de 1.000, volgend jaar boven de 1.500 en daarna boven de 2.000.

De heer **Kwint** (SP):

U had het er net over dat u in contact met gemeenten en in de communicatie richting inwoners soms merkte -- ik zal het maar even "communicatieschuwheid" noemen -- dat gemeenten soms wat terughoudend waren in verwachtingen communiceren, omdat ze bang waren hun inwoners mogelijkwijs weer teleur te moeten stellen. Vreest u in dat licht soms niet dat deze doelstellingen met alle mitsen en maren die er zijn, bij sommige mensen hoop brengen die uiteindelijk niet waargemaakt kan worden?

De heer **Spijkerman**:

Ik vind gemeenten niet communicatieschuw hoor, voor alle helderheid. Want ze communiceren ontzettend veel. Alleen, ze zeggen wel: we moeten wel een boodschap kunnen brengen die robuust is, en dat vertrouwen hebben we niet. Kan ik hun dan zeggen: joh, niks aan de hand? Dat kan ik ook niet. Alleen, ik denk dat er een weg tussen is, waardoor je toch met slagen om de arm wel wat kunt zeggen. Volgens mij kun je de bewoner meer zekerheid bieden of meer voorspelling bieden dan je nu doet. U zegt: vind je die 2028 niet wat ... Laat ik het zo zeggen: ik vind dat als je een goede uitvoeringsorganisatie bent, je gewoon zo'n draaiboek moet hebben. Je moet wel houvast hebben, je moet een draaiboek voor jezelf hebben voor hoe je het doet, want anders komt er ook geen ... Weet je, totdat ik dat draaiboek had, had ik alleen de ik zou haast zeggen gigantische druk vanuit de maatschappij et cetera, die echt zwaar weegt voor de NCG. Ik wil het toch zeggen: daar wordt keihard gewerkt. Dat meen ik uit de grond van mijn hart. Maar je moet houvast hebben, je moet zakelijker worden om te zeggen hoe je het mogelijk gaat maken, zodat je aan het eind kunt zeggen wanneer je het niet haalt. Dan heb je niet alleen vanuit emotie een discussie, maar ook vanuit zakelijkheid. Je haalt het niet. Waarom haal je het niet? Belangrijkste binnen NCG is dat je van de hiërarchische piramide stukjes maakt, waardoor er een aantal verantwoordelijken zijn. Dan kun je zeggen: heb jij jouw stukje geleverd en heb jij jouw stukje geleverd?

De heer **Kwint** (SP):

Heeft de NCG zelf voldoende menskracht om deze ambitie te halen?

De heer **Spijkerman**:

Nou, het is wel heel moeilijk om voldoende mensen binnen te halen en ook kwalitatieve mensen binnen te halen. Ik denk dat wij voor wel 40% aan inhuurkrachten hebben. Dat willen we graag minder hebben, omdat de operatie nog lang duurt.

De heer **Kwint** (SP):

Wat zouden gemeenten en ministeries kunnen doen om het halen van deze ambitie dichterbij te brengen?

De heer **Spijkerman**:

Nou, punt één is denk ik jezelf een beetje wegcijferen. Ik hoor altijd verhalen van "ik doe het voor de bewoner", maar dan zit er ook altijd bij "voor mij als Rijk is dit belangrijk", "voor mij als gemeente is dit belangrijk". Zet dat nou even aan de kant: "Jij bent het Rijk en ik ben de gemeente. Jij zegt wat, maar ik denk niet dat jij dat zegt om mij te pesten." Dus: wat voor belang zit erachter? Gewoon open gesprekken met elkaar voeren. Gaan we het moeilijk maken? Hoe ga je het dan met elkaar dichterbij brengen?

De heer **Kwint** (SP):

Ik probeer het te begrijpen. De versterking loopt vanaf 2013, 2014, 2015, een beetje afhankelijk van wanneer je begint met tellen. Hoe kan het nou dat er anno 2022 schijnbaar nog steeds iets is tussen gemeenten en Rijk dat dan uit de weg gehaald moet worden omdat het de voortgang in de weg staat?

De heer **Spijkerman**:

Omdat je nog discussies hebt: ik ben opdrachtgever; wat betekent dat dan; ik heb het gevoel dat ik een kleinere rol heb. In uw vraagstelling zei u het ook: is die HRA nou wel zo betrouwbaar? Een gemeente zegt: zouden er niet gewoon adressen bij moeten komen? Dat soort zaken meer. Het is eigenlijk een discussie ... Ik kan u als toeschouwer vertellen wat ik zie ...

De heer **Kwint** (SP):

Dat vroeg ik u ook.

De heer **Spijkerman**:

... maar ik ben zelf natuurlijk geen deelnemer. Of ik ben wel deelnemer, maar ik ben geen Rijk of ik ben geen gemeente. Ja, ik ben wel Rijk, trouwens.

De heer **Kwint** (SP):

Juist daarom vroeg ik het u. Ik probeer me voor te stellen hoe het kan dat dat al zo lang een optimale voortgang in de weg staat.

De heer **Spijkerman**:

Ja, dat kan ik u niet zeggen.

De heer **Kwint** (SP):

Een heel andere vraag. Er zijn maatschappelijke debatten in de huidige context over het mogelijk hervatten van de gaswinning of het weer verder opendraaien van de gaskraan, laat ik het zo zeggen. Kunt u schetsen wat de consequenties voor de versterkingsoperatie zouden zijn wanneer daartoe besloten wordt?

De heer **Spijkerman**:

Je zult dan toch moeten herijken: wat betekenen de verschillende NPR'en en de tijdvakken die je gebruikt hebt? Dan zal er echt een toets moeten komen van TNO/SodM: wat betekent dat dan? De typologie waar nu de grote massa mee beoordeeld wordt, is gedaan vanuit de NPR 2020, t5. Daar zit geen ...

De heer **Kwint** (SP):

Dan hebben we het over de mate waarin huizen veilig zijn en hoe je dat beoordeelt.

De heer **Spijkerman**:

Ja, precies. En een tijdvak, dus bij welke winning dat gebeurt. Dan moet je kijken: welke winning gaat men dan doen en zijn de dreigingskaarten zoals die door TNO vastgesteld zijn, dan nog wel valide of is er dan toch meer winning waardoor het dreigingsniveau toeneemt? Dat is een technische vraag. Het hangt er dus vooral van af hoeveel je gaat winnen.

De heer **Kwint** (SP):

En wanneer dat substantieel is, wat zijn dan de consequenties voor de versterking?

De heer **Spijkerman**:

Dan zou het kunnen zijn dat je een heel groot stuk beoordeling weer moet overdoen. Ik zou zeggen: degene die je afgerond hebt, zitten echt nog op een heel oude NPR. Die gaan van een veel hogere winning uit, dus daar zal het niet zo sterk zitten, maar wel ...

De heer **Kwint** (SP):

Hoe recenter de beoordeling ...

De heer **Spijkerman**:

Precies.

De heer **Kwint** (SP):

Ja. De versterkingswet is tot op de dag van vandaag nog steeds niet aangenomen. Die wet zou de wettelijke verankering van juist die publiekrechtelijke aanpak van de versterking moeten zijn. Heeft het consequenties voor de versterkingsoperatie dat die wet nog steeds niet is aangenomen?

De heer **Spijkerman**:

Nee. In die zin niet, ik denk alleen ... Nee, niet voor mij. Voor mij was het wel een discussie, maar dat zul je ook zien in de beleidsregels, wat je gaat uitvoeren als je al iets hebt afgesproken maar je daarna je iets anders wilt. Kijk, we gaan het publieke domein in. Het was eigenlijk een normbesluit. Er is een beoordeling en je gaat communiceren met de bewoner: uw woning is al dan niet veilig. Daar kun je dan bezwaar en beroep tegen aantekenen. Daarna komt er een versterkingsbesluit. Wat is dat versterkingsbesluit? Dat heel specifiek voor jou als bewoner ... Er is ook heel veel overleg en onderhandeling met de bewoner geweest over: wat gaan we nu exact doen en hoeveel kost dat, wat voor bedrag hebt u dan tot uw beschikking? Als ik eerlijk ben, is dat laatste voor de bewoner veruit het belangrijkste. Dat eerste is gewoon heel sec belangrijk: woon ik al dan niet in een veilig huis? Maar op het moment dat je niet in een veilig huis woont, wordt dat tweede nog veel belangrijker. Je ziet dus die tweetrapsraket. Op het moment dat je echt veilig bent, geven wij dat normbesluit. Wij doen dat niet meer als je nog een versterkingsbesluit krijgt. Dan weet je dat je onveilig bent, maar uiteindelijk is het voor jezelf als bewoner nog veel belangrijker om te weten wat er uiteindelijk moet gebeuren.

De heer **Kwint** (SP):

We zijn een aantal zaken langsgelopen die allemaal van invloed zijn op het verloop van de versterkingsoperatie. Wanneer u nu naar het totaalbeeld kijkt, hoe groot is dan de kans dat die afgerond is in 2028?

De heer **Spijkerman**:

Poeh! IJs en weder dienende dat er geen grote gekke dingen gebeuren, dus niet de gaswinning omhoog, geen gigantische aardbeving, toch aannemerscapaciteit, wat echt ook wel zou moeten kunnen, netwerken, acht ik hem substantieel.

De heer **Kwint** (SP):

Dank u wel.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

Ik heb nog een paar korte vragen aan u. Aan het begin van dit verhoor vertelde u dat u als NCG hoorde dat sommigen de risicogerichte, dus de veiligheidsgerichte aanpak wilden, anderen de gebiedsgerichte en weer anderen de genoegdoeningsgerichte wilden. Wat vond u nou zelf de geëigende aanpak?

De heer **Spijkerman**:

Ik vond genoegdoening echt iets wat je in een apart proces moest regelen. Daar zijn ook de subsidieregelingen voor gekomen en daar is het Nationaal Programma voor gekomen. Voor mij zou het veel meer een mix moeten zijn van gebied en veiligheid, waarbij veiligheid vooropstaat en je wel kijkt hoe je dat gebiedsgericht kunt toepassen. Dat heb ik wel gemerkt: in de communicatie met bewoners kun je dan veel korter, veel meer afspraken maken. Het geeft heel veel onrust in een wijk als je met de een wel bezig bent en met de ander niet; "de huizen lijken toch op elkaar?" Dat werkt gewoon niet, dat geeft heel veel onrust en heel veel onduidelijkheid. Je kunt het dan technisch uitleggen, maar het is niet uit te leggen.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

U zegt: veiligheidsgericht als hoofddraad, maar zorgen dat het met een gebiedsgerichte aanpak voor bewoners begrijpelijk wordt.

De heer **Spijkerman**:

Ja. En dan dus wel in de gaten houden dat je niet alle gebieden vooropzet waar echt geen risicovolle panden in zitten, waar we het over eens zijn. Maar

ik zou dan ook wel rekening willen houden ... Je hebt nu die 27.000. Je denkt dan niet meer alleen vanuit die P50's maar ook vanuit veiligheidsbeleving. Daarom vind ik die gemeenten zo belangrijk, want die weten exact van de gemeenschap: waar beleven bewoners de grootste emotie van "stel dat er wat gebeurt"?

Mevrouw **Tielen** (VVD):

In hoeverre is de huidige aanpak anders dan de manier die u nu beschrijft?

De heer **Spijkerman**:

Eigenlijk vanaf dat BZK het is gaan doen, heeft die meer die mixvorm kunnen krijgen. Toen ik begon -- dat kunt in uw stukken ook wel zien; de aanwijzing die ik had -- mocht ik eigenlijk puur en alleen P50's wegzetten. Daar werd ik ook op gecontroleerd. Er is nog een audit geweest in het eerste halfjaar. Toen is er een bureau ingeschakeld om te kijken of ik toch niet te veel "grijze panden" deed, panden die dus niet uit het systeem rolden als onveilig.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

Het is dus meer gaan lijken op de door u geadviseerde aanpak, noem ik het maar even. Maar hoever is het daar nog vanaf? Of is het nu eigenlijk zoals u zegt dat het moet zijn?

De heer **Spijkerman**:

Nee. Je moet eigenlijk een inhaalslag maken. Doordat je het objectgericht bent gaan doen, ben je gespikkeld gaan beoordelen. Dat is voor de gemeenten een heel belangrijke lijn: welke panden ... Toen redeneerden we: de beoordeling moet gebeuren vanuit veiligheid. In het MJVP zijn we meer gaan redeneren vanuit de uitvoering: wanneer willen we welke wijk klaar hebben? Dan kijk je dan. Hier kijk je: welke beoordeling moet ik nou hebben om op die datum dat pand te hebben? Dat is echt een andere planningstool, een andere planningsmethodiek.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

En dat is gelukt?

De heer **Spijkerman**:

Ja. Met vallen en opstaan en we lopen nog wel tegen dingen aan, hè. Ik wou dat ik het kon zeggen. Ik ben geen algemeen directeur meer en ik heb het neergezet, maar er is nog heel veel te doen.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

U zei ook dat u zo min mogelijk te maken wilde hebben met de achterdeur, de achterkant van het proces. NAM zegt: de facturen voor de versterking zijn eigenlijk onvoldoende informatief. In hoeverre bent u bekend met hoe de facturen worden gestuurd?

De heer **Spijkerman**:

Volgens mij verstuur ik ze zelf, dus dat kan ik zien. Alleen, ik zie niet wat er allemaal achter zit. Ik moet heel eerlijk toegeven -- dat heb ik net ook al gezegd -- dat ik mij daar ook niet zo heel druk om maak. Dat is niet mijn opgave.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

Dus u zegt ...

De heer **Spijkerman**:

Ik geef aan wat het gekost heeft. We hebben een boekhouding. Die kan soms niet goed zijn. Ik stel mensen ter beschikking om het aan te leveren en voor de rest is het een discussie tussen het Rijk, dus het beleidsdepartement, en de NAM.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

Maar zegt u daarmee dat de informatie die nodig is in principe door u beschikbaar wordt gesteld bij het factureren?

De heer **Spijkerman**:

Ja. Die moet natuurlijk wel bij ons wegkomen, want wij kunnen aangeven wat er gebeurd is.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

Duidelijk. In een van de adviezen van de Algemene Rekenkamer, ik geloof over 2021, stelt de Rekenkamer voor om een afkoopregeling met de NAM in te richten. Vindt u dat een oplossing?

De heer **Spijkerman**:

Nou, in die zin zou ik het een oplossing vinden ... Kijk, wat je nu nog wel ziet, is dat je toch ... Er zijn allerlei potjes gekomen vanuit bestuurlijke afspraken. Wat je ziet in de ontwerpfase waar wij in zitten, is dat je wel weer moet kijken: uit dit potje dit en uit dat potje dat. Op het moment dat je kiest voor een afkoopregeling, kun je bij wijze van spreken vanuit het Rijk gewoon

weer één pot maken. Daar betaal je het dan uit en dan hebben wij minder werk om te specificeren.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

En wat zegt u daarmee?

De heer **Spijkerman**:

Nou, dat het wel wat op zou leveren. Of het gelijk het grote verschil maakt? Dat geloof ik niet.

Mevrouw **Tielen** (VVD):

Helder, dank u wel.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

We komen aan het eind van dit verhoor. We willen met u terugblikken op de periode dat u directeur van de NCG was. U bent daar per 1 augustus van dit jaar mee gestopt. Waarom bent u gestopt?

De heer **Spijkerman**:

Ik ben 61. Je ziet het niet, maar ik ben 61 en ik heb altijd gezegd: vanaf mijn 60ste wil ik minder gaan werken. Toen ik 60 werd, zaten we volop in corona en zat ik ook in de reorganisatie van gebiedsgericht. Toen dacht ik: dat is geen goed moment. Op een gegeven moment kreeg ik wel door: het goede moment is er nooit, je zult altijd door moeten gaan. Toen corona voorbij was en het gewoon weer draaide, heb ik uiteindelijk toch gezegd "volgens mij is nu het moment", gewoon omdat ik weer wat anders wil gaan doen en wat minder wil gaan werken.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Hoe kijkt u terug op de afgelopen jaren als directeur van de NCG?

De heer **Spijkerman**:

Heel intensief. Het is de eerste baan die me zo heeft geraakt, om het zo te zeggen, ook emotioneel. Ik stond ermee op en ging ermee naar bed, wat voor mijn omgeving ook zeker niet leuk was, voor alle helderheid, omdat ik ook wel een type ben die het zich allemaal heel erg aantrekt. U heeft het over 2028 en vraagt "waarom niet meer getimmerd?" Ik bedoel, dat hield me echt bezig. Ik zou niks anders willen dan dat het sneller ging en noem maar op. Ik heb het dus als heel intensief beleefd en ik heb toch ook wel met verbazing gekeken naar het huis van Thorbecke, Rijk-regio, van: hoe ga je

dat nou toch doen met elkaar? Hoe kunnen goede bedoelingen ... Ik ben geen enkele partij tegengekomen die de boel zit te saboteren of zo. Iedereen bedoelt het hartstikke goed en ik zie iedereen die daar bezig is keihard werken. Hoe kan het dan toch ...

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

"Hoe kan het dan toch ..." Maakt u die zin eens af.

De heer **Spijkerman**:

... dat je nog deze discussies hebt? Een van de vragen die u net stelde. Ik vond het heel vervelend, dat mag u rustig weten, dat er iedere keer weer wat nieuws bedacht werd. Uiteindelijk kon je technisch beredeneren "dat is goed", maar uiteindelijk had ik wel weer werk om het in te richten, om het te wijzigen en noem maar op. Dat is de reden dat ik soms misschien een beetje narrig, kort door de bocht, gereageerd heb op discussies over samengaan met IMG et cetera, omdat ik dacht: "Is dit nou de oplossing? Ik heb veel meer behoefte om, ik zou zeggen met de benen op tafel met elkaar te praten over wat je tegenkomt." Ik zie ook heel veel mensen die zenden, zenden, zenden, maar niet willen luisteren.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Wie of wat, welk instituut, is volgens u de grootste bedenker van nieuwe dingen?

De heer **Spijkerman**:

Nou, ik denk dat we elkaar allemaal niet tekort doen daarin, dat we dat allemaal goed kunnen.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Wie bedoelt u dan met "allemaal"?

De heer **Spijkerman**:

Het Rijk zelf, de Tweede Kamer door vragen te stellen, de NCG zelf ook weer, die dan denkt "dit en dit kan anders". Maar de NCG doet het dan meer vanuit het proces bezien. Ik zou zeggen: een heel grote systeemwijziging, weer.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

U bent drieënhalf jaar directeur geweest. U moest zorgen dat de versterking

op stoom kwam. Er is veel te doen over het tempo van de operatie. In hoeverre bent u geslaagd in dat op stoom komen?

De heer **Spijkerman**:

Daar ben ik ... Laat ik het zo zeggen: er zijn verschillende facetten. Ik denk dat ik erin geslaagd ben de organisatie neer te zetten, die nog wel echt een ontwikkeltraject moet doorgaan. Ik denk dat ik erin geslaagd ben om opname en beoordeling op gang te krijgen. Wat nu een volgende stap zou moeten zijn -- je zou kunnen zeggen dat ik daarin niet ben geslaagd, maar dat zou de volgende stap moeten zijn -- is: hoe ga ik van de ontwerpfase, zeg maar de planningsfase -- u noemt het een dashboard -- de mist af halen, de hiccups af halen, waardoor ... Want dat is ontzettend belangrijk voor de bewoner: de bewoner wil snel weten of zijn huis veilig of onveilig is. En wat funest voor hem is, is dat het op het moment dat hij weet dat het onveilig is, te lang duurt. Het is dus ontzettend belangrijk dat je dan sneller het huis aan de aannemer geeft, want die bewoner wordt rustiger en krijgt meer zelfvertrouwen op het moment dat eraan gewerkt wordt, dat er wat gebeurt, dat er voortgang is.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Dus in hoeverre bent u geslaagd in het op stoom brengen?

De heer **Spijkerman**:

Ehm ... Voor een stuk wel. Ik zal u zeggen waarom ik twijfel. Ik heb een interview gehad. Daarin werden ook dit soort vragen gesteld. Toen heb ik gezegd: ik ben niet tevreden en ik ben niet ontevreden. Boven het stuk stond: Spijkerman geeft NCG een dikke voldoende. Toen heb ik zo'n bagger over me heen gekregen op social media dat ik mij niet aan dit antwoord waag. Ik zou ook nu willen zeggen: ik ben niet tevreden en ik ben niet ontevreden.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

En in hoeverre hebben de bewoners iets kunnen merken? Ik merk dat uw gemoedstoestand positief is als we praten over het proces of 2028. Veel gedupeerde Groningers zitten pessimistisch in de wedstrijd, teleurgesteld, boos. Hoe verklaart u dat verschil?

De heer **Spijkerman**:

Omdat heel veel huizen gewoon niet versterkt zijn. Dat is toch logisch, dat ze hartstikke ontevreden zijn? Alleen, ik kan ook geen ijzer met handen breken.

Ik hoor soms discussies dat ik bij wijze van spreken aannemers moet gaan oprichten of zo. Ik kan geen ijzer met handen breken. Maar ze hebben natuurlijk wel gelijk. Het duurt toch veel te lang? Ik bedoel, ik zit hier drieënhalve jaar, maar zij zitten er al ik weet niet hoelang in. Dat is ook een beetje mijn frustratie, waardoor het onder mijn huid gaat zitten, omdat ik wel vind dat ze gelijk hebben. Alleen, ik probeer eraan te doen wat ik kan doen, maar ik kan ook niet alles doen.

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

Het Groninger Gasberaad, de Groninger Bodem Beweging en de Vereniging Eigen Huis hebben in februari 2021 het Sociaal Handvest opgesteld. In dat handvest staan "mensgerichte uitgangspunten waarmee de problemen in Groningen per direct moeten worden aangepakt". De NCG heeft dit Sociaal Handvest ook ondertekend, in juli. Op welke manier gaat dit Sociaal Handvest concreet iets veranderen aan het werk van de NCG?

De heer **Spijkerman**:

Nou, dat zal sowieso in de begeleiding van de bewoner moeten plaatsvinden. Ik ben er niet meer van, hè, voor alle helderheid. Maar uiteraard erken ik dit wel en dit is ook met mijn medeweten tot stand gekomen. Je zult het moeten gaan merken ...

Mevrouw **Kathmann** (PvdA):

U was er nog net.

De heer **Spijkerman**:

Nee, net niet meer. Mijn handtekening staat hier niet onder. De begeleiding wordt heel belangrijk, want dat is voor een bewoner belangrijk. Toen ik kwam, was het vooral zo dat je de bewoner sociaal begeleidde. Dat was fijn voor de bewoner, maar die bewoner heeft ook behoefte aan kennis, hij heeft er behoefte aan te weten: welke beslissing moet ik morgen nemen en wat voor keuzes heb ik daarin? Dat dus en ook: minder vanuit controle, maar ruimte bieden en zeggen "dit en dat kan" en vooral ook "wat vindt u zelf belangrijk?" Je mag rustig weten: we hebben heel veel van die webinars gehad. Ik had die ook met bewonersbegeleiders. "Jij gaat deze bewoner begeleiden. Dan moet je eigenlijk een schriftje bijhouden. Op de voorpagina moet je zetten, en daar moet je ieder gesprek op terugkomen: we gaan nu een traject met u in en ik kan u nog niet zeggen hoelang het duurt, maar wat moet er gebeurd zijn voordat u tevreden bent op het moment dat we de oplevering hebben?" Dat kan evolueren in de loop van de tijd, maar je moet

blijven praten en zoeken vanuit de bewoner, wat voor hem belangrijk is. Dat kunnen heel verschillende dingen zijn, maar uiteindelijk moet je zorgen dat je dat goed op het netvlies houdt. Je zit in zo veel regels et cetera; voor je het weet verzuip je in de regels en ben je druk met van alles en nog wat, maar vergeet je de bewoner, terwijl die het belangrijkste is.

De voorzitter:

Dank u wel. We zijn als commissie uitgevraagd. Ik verzoek de griffier om u en uw steunverlener, de heer Elsinga, naar buiten te geleiden.

Morgenochtend om 10.00 uur is ons volgende verhoor, met de heer Kuijpers, directeur-generaal bij het ministerie van Binnenlandse Zaken, die ook verantwoordelijk is geweest voor de versterkingsoperatie.

Sluiting 15.46 uur.